

Vlaams
Parlement

vergadering **C106 – ECO13**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 20 januari 2011

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het eindrapport van de VRWI-Innovatieregroep Automotive
- 700 (2010-2011) 3
- Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Centrum voor Medische Innovatie en het opzetten van een Vlaamse biobank
- 701 (2010-2011) 10
- Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het innovatief aanbestedingsbeleid van de Vlaamse Regering
- 785 (2010-2011) 12
- Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de beslissing van de Vlaamse Regering tot oprichting van het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)
- 801 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)
- 873 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)
- 888 (2010-2011) 17

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het eindrapport van de VRWI-Innovatieregiegroep Automotive - 700 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, u hebt wellicht gemerkt dat zowel deze vraag als mijn volgende vraag over het Centrum voor Medische Innovatie (CMI) begin december werd ingediend. We zijn nu bijna zeven weken later. Door agendaproblemen komen ze pas vandaag aan bod. De vragen hebben inmiddels wat aan actualiteitswaarde ingeboet.

De vraag handelt over het eindrapport van de Innovatieregiegroep (iRG) Automotive, dat half november is afgeleverd. Het is het eerste eindrapport van de drie innovatieregiegroepen. In het verleden hebben we al een paar vragen gesteld om de werking van die innovatiegroepen in het oog te houden en op te volgen.

In de aanbevelingen van het eindrapport wordt gepleit voor onder meer een nieuwe drietrapsaanpak. Nieuw hierbij is ondermeer de oproep om zogenaamde speerpuntbedrijven te identificeren en extra te versterken. De Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) becommentarieert in zijn advies het eindrapport. Daarbij wordt gezegd dat deze nieuwe drietrapsaanpak moet zorgen dat de hefboomfunctie van publieke O&O-uitgaven (Onderzoek en Ontwikkeling) versterkt wordt. De VRWI vraagt ook aandacht voor de uitbouw van grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden met automobiëlcusters over de grens, zoals in Noord-Frankrijk en het Duitse Rijnland.

Wat verder opvalt bij het lezen van de aanbevelingen uit het rapport, is de oproep om innovatiesteun voor de automotive vooral te richten op de zogenaamde harde O&O-activiteiten. Aanvullend kan de overheid een belangrijke rol spelen in het uitrollen van nieuwe mobiliteitsconcepten, maar die moeten er sterk op gericht zijn het industrieel weefsel in Vlaanderen kansen tot ontwikkeling aan te reiken, aldus de iRG Automotive.

Gisteren hebben we daar in de plenaire zitting ook een discussie over gehad. Minister, ik denk dat het belangrijk is dat wat hier duidelijk wordt gesteld, ook in het achterhoofd wordt gehouden en dat niet alleen de proeftuin wordt gericht op consumentenervaringen en maatschappelijk relevant onderzoek. In dit eindrapport van de iRG Automotive wordt duidelijk gepleit om vooral oog te hebben voor de meerwaarde voor het industriële weefsel in Vlaanderen.

Tot slot stelt het rapport dat de aanwezige competenties bij Flanders' DRIVE en andere relevante competentiepolen, tot op heden nog te weinig toepassingsgebieden binnen de automotive hebben gevonden. Daarom wordt er ook gepleit om hiervoor een duidelijke agenda op te stellen.

Minister, hoe wilt u concreet uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het eindrapport en wat is de specifieke timing hiervoor? Op welke manier wordt er reeds ingezet op grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden ten aanzien van andere automobiëlcusters en hoe ziet u dat in de toekomst verder evolueren? Kunt u een overzicht geven van de Vlaamse innovatiesteun voor de automotive die momenteel specifiek gericht is op het versterken van het industrieel weefsel? Welke onderzoeksresultaten van Flanders' DRIVE zijn tot op heden een element gaan uitmaken van commercieel vermarkte toepassingen? Welke aanbevelingen zal de minister meenemen in de voorbereiding van een nieuwe beheersovereenkomst voor Flanders' DRIVE? Komt er een meer planmatige en structurele samenwerking tussen de verschillende actoren? Is er een aangepaste timing voorhanden?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Ondertussen serveren we de mosterd na de maaltijd, maar dat is niet de verantwoordelijkheid van ook maar iemand aan deze tafel. Dat neemt niet weg dat dit een belangrijk rapport is, dat ook – dat is ook gebleken bij de bespreking van de nota nieuw industrieel beleid – dat andere debat zal voeren. Ik heb daarom vooral een vraag naar systematiek. Dit is een van de innovatieregiegroepen. Ik vraag naar een methode hoe we daar in het parlement mee kunnen omgaan. Op het moment dat een innovatieregiegroep een rapport wereldkundig maakt, kunnen we er allemaal als de kippen bij zijn om er een vraag over te stellen. Er kan ook een meer systematische agendering gebeuren. Mij maakt het niet uit. Het zou wel goed zijn dat er een link wordt gelegd met het parlement zodat we de belangrijke opdracht van de innovatieregiegroepen kunnen opvolgen en bespreken.

Mevrouw Patricia Ceysens: Het is goed dat de puntjes nog eens op de i worden gezet, zeker na wat er gisteren niet aan bod kon komen in de actuele vraag, namelijk de vraag hoe het ene zich tot het andere verhoudt. Minister, het valt me op dat u heel vaak verwijst naar maatschappelijke innovatie. We moeten ook bewaken dat de economische toegevoegde waarde van de projecten in heel het kader van de transitie van de industrie, niet ondergesneeuwd geraakt.

Minister, het groenboek en de VRWI geven vaak een insteek naar meer economische innovatie. Het is mij niet duidelijk hoe u die twee sporen voldoende bewaakt. Ik heb de indruk dat het ene spoor wat ondergesneeuwd geraakt ten opzichte van het andere. Het wordt op termijn moeilijk te zien hoe een en ander past in een grotere visie. Op dit moment ontwaar ik dat alvast niet.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Het is uiteraard de bedoeling dat we de adviezen kunnen vertalen in ons beleid en in de instrumenten die daarvoor worden gebruikt. Automotive mogen we niet apart doen van een andere belangrijk initiatief dat de regering heeft genomen, het Nieuw Industrieel Beleid (NIB). De automotivesector zit daar zeker in. De regering gaat na hoe we kunnen omgaan met alle adviezen die er gekomen zijn op basis van het groenboek en hoe dat kan worden omgezet naar het witboek. Daarin zullen we ook de adviezen van de VRWI over automotive opnemen.

Flanders' DRIVE heeft al belangrijke inspanningen geleverd om samen te werken met de buitenlandse automobielenclusters. Dat gebeurt onder meer vanuit het EMR 2012-project in de Euregio Maas-Rijn, waar in clusters zoals CAR/Agit uit Duitsland, Automotive Technology Centre ATC-HTAS uit Nederland en CAW uit Wallonië heel intensief wordt samengewerkt in verschillende projecten. Vanuit die aanpak wordt de verdere samenwerking nu ook ingevuld met onder andere 'Les pôles de compétitivité automobile' in Frankrijk en met een initiatief in Noordrijn-Westfalen. Daarnaast zijn er verschillende samenwerkingsverbanden met verschillende onderzoeksorganisaties zoals Swerea uit Zweden en Tuv uit Duitsland, en met onderzoeksafdelingen van verschillende internationale bedrijven, zoals Volvo en Ford.

Waar de opportuniteiten zich voordoen, tracht Flanders' DRIVE met buitenlandse initiatieven samen te werken, en dat proberen we ook te doen binnen de IWT-steunmaatregelen. Daarvan zijn er twee belangrijke voorbeelden. Een: samenwerking bij de ontwikkeling van de elektronica voor de auto. Twee: de recent gestarte deelname aan het ERAnet + 'Electromobility'. Het eerste voorbeeld betreft de deelname via IWT aan de EUREKA-cluster Micro-Electronics Development for European Applications (MEDEA), Cluster for Application and Technology Research in Europe on NanoElectronics (CATRENE) en Information Technology for European Advancement (ITEA) en de deelname aan de Joint Technology Initiatives zoals Electronic Numerical Integrator And Computer (ENIAC) en Advanced Research & Technology for EMbedded Intelligence and Systems (ARTEMIS). Die vier initiatieven organiseren allemaal onderzoek en ontwikkelingsamenwerkingen op

Europees niveau in de ICT-sector en respectievelijk in de hardwarecomponent en embedded systems.

Als belangrijke markt voor elektronische componenten komt ook de automobielsector in the picture en worden grote Europese consortia opgezet. De Vlaamse bedrijven kunnen daaraan deelnemen. In het bijzonder in MEDEA en ARTEMIS is er op dit moment een deelname van Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten. Recent besliste het IWT om ook deel te nemen aan het ERAnet + 'Electromobility'. Via dit initiatief, waaraan de Vlaamse automobielsector en belangrijke landen zoals Duitsland, Frankrijk en Zweden deelnemen, worden ook internationale projecten gefinancierd, die de middel- en langetermijnontwikkeling van Electromobility ondersteunen. De eerste oproep voor projecten loopt momenteel. Flanders' DRIVE bereidt ook in deze nieuwe oproep projecten voor met een aantal partners uit de Vlaamse voertuigindustrie.

Via de bedrijfssteun van het IWT worden projecten gesteund, geïnitieerd door bedrijven, al dan niet in samenwerking met onderzoeksinstituten. Dit biedt alleszins de mogelijkheid om de twee hoogste trappen uit het voorstel van de innovatieregiegroep in te vullen, namelijk de speerpuntbedrijven versterken en ook individuele bedrijven ondersteunen om mee te spelen in internationale waardeketens. De ruime value chain wordt hierbij bestreken. Via dit instrument werden recent projecten gesteund, die assemblagebedrijven toelaten hun productiemethodes aan te passen en die toeleveranciers toelaten nieuwe componenten te ontwikkelen. Ook bedrijven die heel specifieke competenties ontwikkelen, kwamen aan bod. Als voorbeeld kunnen we wijzen op de steun die wordt gegeven aan twee specifieke competenties waarin Vlaamse bedrijven een unieke positie ontwikkelen, namelijk het ondersteunen van ontwerp van voertuigen en de verdere ontwikkeling van de batterijtechnologie. De hoger vermelde internationale projecten vallen ook onder de IWT-bedrijfssteun.

De belangrijkste inspanning met betrekking tot de bedrijven is zeker en vast ook geconcentreerd bij Flanders' DRIVE. Flanders' DRIVE heeft in zijn huidige convenant veertien projecten in uitvoering met zeventig unieke industriële en onderzoekspartners. Daarnaast is er de proeftuin elektrische voertuigen die op 17 december is goedgekeurd. Die moet bij uitstek een platform bieden waarop Vlaamse bedrijven nieuwe producten en processen, die de waardeketen kunnen versterken, kunnen uittesten. Die oproepen zijn gelanceerd en de procedure loopt.

Ik begrijp de bijkomende vragen van de voorzitter niet zo goed, omdat ze het idee heeft dat maatschappelijke innovatie en de doelstelling om economisch toegevoegde waarde te creëren, twee gescheiden werelden zijn. Alles wat we doen in verband met automotive toont aan dat alles met elkaar samenhangt.

Ik wil ook even ingaan op de vraag van de heer Bothuyne van gisteren over de Vlaamse meerwaarde. Ik heb in maart een visienota over innovatie in de automotive voorgelegd aan de regering. Daarin hebben we heel duidelijk gekeken naar waar we vandaag staan. We moeten beseffen dat inzake automotive de grote constructeurs momenteel alleen in Vlaanderen assemblagebedrijven hebben. De aangevraagde innovatiesteun heeft vooral betrekking op de verbetering van de productieprocessen. De verbetering van productieprocessen is natuurlijk een goede zaak. Op die manier kan de competitiviteit van de bedrijven, in het bijzonder van de assemblagebedrijven, in Vlaanderen verstevigen.

Onderzoek naar nieuwe modellen en ontwikkelingen gebeurt niet in de assemblagebedrijven in Vlaanderen. Dat gebeurt op andere plaatsen, waar de development centers van de automotive bedrijven zijn gevestigd.

Er zijn een aantal internationale tendensen in de automotive industrie. De globalisering zet zich verder. Er wordt veel meer uitbesteed. De positie van toeleveranciers bepaalt steeds meer de beslissingen over de vestigingsplaatsen en de assemblagelijnen. Als de toeleveranciers

snel, accuraat en goedkoop kunnen leveren, zal een grote constructeur gemakkelijker beslissen een assemblage- of productielijn te handhaven.

Vanuit die positie is het belangrijk rekening te houden met de stand van zaken en met de opportuniteiten die de toeleveranciers bieden. We moeten ons inzetten om de innovatie bij de toeleveranciers, waarvan Vlaanderen er veel telt, te stimuleren. Dit moet hen in staat stellen vooraan te lopen in het innovatietraject. We moeten hen minstens een beetje steunen in verband met de innovatie in de globale automobielsector. Hierdoor komen wij in een sterkere positie terecht om beslissingen over de handhaving van de productie met economische argumenten te motiveren.

Die theorie is zichtbaar bij Flanders' DRIVE en bij het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Het gaat niet enkel om de door de constructeurs ingediende projecten in verband met procesinnovatie. Ze leveren ook inspanningen om onze kmo's en onze toeleveranciers bij de innovatie te helpen.

Dit brengt me bij de elektrische auto. Het betreft hier absoluut geen wollig, groen project. Dit is een project dat ons in staat zal stellen twee belangrijke meerwaarden te realiseren. De eerste meerwaarde is de economische meerwaarde voor onze voertuigindustrie. De tweede meerwaarde is maatschappelijk en heeft betrekking op de verbetering van de leefomstandigheden in de steden en op de gezondheidstoestand van onze mensen. Dit heeft ook een economische en zelfs een overheidsgebonden kostprijs. Tegelijkertijd leveren we een bijdrage in de klimaatproblematiek. Op wereldschaal is die bijdrage klein, maar in Vlaanderen kan ze significant zijn. Het wegwerken van de negatieve effecten van de klimaatproblematiek brengt ook veel kosten met zich mee.

De uitspraken die sommigen gisteren hebben gedaan, hebben me enigszins ontgoocheld. Ze laten uitschijnen alsof het onze bedoeling is gewoon een aantal mensen met een auto te laten rondrijden. Ik heb in de commissie al een aantal keren toegelicht dat het meer is dan dat.

We hebben het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) gevraagd een aantal onderzoeksopdrachten uit te werken. Het VIN heeft dit samen met alle economische partners uitgevoerd. Die onderzoeksopdrachten vallen uiteen in drie groepen.

Het is uiteraard de bedoeling het consumentengedrag te testen. We doen dit niet omdat we het interessant vinden hier meer over te weten. We doen dit omdat de bedrijven die informatie nodig hebben om hun producten en hun diensten met het oog op de nieuwe markt verder te verfijnen.

Het gaat hier niet in de eerste plaats om de grote constructeurs. Hoewel ze ook vragende partij zijn, wedden de grote constructeurs op verschillende paarden. In andere landen zijn ze hier ook mee bezig. Het gaat hier vooral om de toeleveranciers. De innovatie heeft niet enkel betrekking op de auto en zijn besturing. Veel innovatie heeft te maken met batterijtechnologie, een domein waarin we zeker en vast sterke partners hebben, met ICT en met communicatie in en van het voertuig met distributienetten, smart meters en smart grids.

Ik wil benadrukken dat, ten gevolge van alle initiatieven die door het VIN, Flanders' DRIVE en het kabinet zijn genomen, meer dan vijftig bedrijven interesse hebben getoond. Ze zien opportuniteit en willen hier figuurlijk hun wagentje aan hangen. Ze willen gebruikmaken van de proeftuinen en de specifieke testresultaten om zich op verbeteringen van hun eigen producten en diensten voor te bereiden.

In die zin kan een project dat een maatschappelijk probleem aanpakt, in dit geval de gezondheid en het klimaat, uitzicht bieden op veel economisch rendement. Dit geldt vooral voor heel wat Vlaamse bedrijven. Door deze informatie te verstrekken, hoop ik alle misverstanden te hebben weggewerkt.

Het is uiteraard de bedoeling dat alles op een wetenschappelijke manier gebeurt. De proeftuin draait om open innovatie. Daarnaast is het mogelijk bij het IWT projecten in te dienen

waarvan de informatie niet wordt gedeeld. Parallele en aanvullende circuits behoren tot de mogelijkheden. De opzet is alles op een wetenschappelijk verantwoorde manier aan te pakken.

Veel individuele bedrijven, die niet in staat zijn zelf een grootschalig proefexperiment op te zetten, kunnen aan dit collectieve proefexperiment deelnemen. Op die manier kunnen ze allemaal hun eigen kennis verbeteren. Het gevolg is dat ze hun nieuwe producten en diensten op een betere manier op de markt kunnen brengen.

Vervolgens is me een vraag gesteld over de eigenlijke resultaten van Flanders' DRIVE. In welke mate vormen die resultaten momenteel een element van de commerciële toepassingen? De eerste projecten vanuit Flanders' DRIVE hebben al geleid tot dertig leads, zowel commerciële als met betrekking tot R&D-samenwerking met de industrie. Flanders' DRIVE heeft mij wel gezegd dat zij over die concrete afspraken om confidentiële redenen niet in detail kunnen gaan. Het betreft verder trajecten van productontwikkeling tussen Flanders' DRIVE, de Vlaamse industrie en toonaangevende assemblagebedrijven. Er zijn ook een aantal patenten in voorbereiding. De eerste resultaten van de projecten van manufacturing zijn volledig geïntegreerd in de Vlaamse bedrijven en hierdoor zijn ze ook verder leading kunnen worden, juist in die internationale waardeketen en in de internationale groep waartoe ze behoren.

Ik kan de collega's die daar meer over willen weten alleen maar aanraden om rechtstreeks met Flanders' DRIVE contact op te nemen. Dan kan men misschien in een vertrouwelijkere sfeer hier en daar wat bijkomende informatie opvragen. Wij kunnen het vertrouwen dat de bedrijven vragen met betrekking tot de confidentiële behandeling van Flanders' DRIVE hier niet in het openbaar beschadigen.

Wij moeten uiteraard voor de nieuwe beheersovereenkomst rekening houden met aanbevelingen. Mijnheer Van Malderen, in dat onderzoek moeten ook de aanbevelingen van de VRWI worden doorvertaald naar de instrumenten. Flanders' DRIVE is een belangrijk instrument voor de automotive-innovatie. Dat debat met Flanders' DRIVE is aan de gang: we gaan na hoe zij verder input kunnen geven, hoe zij dat in hun werking kunnen doorvertalen en hoe wij dat in de beheersovereenkomst kunnen doen.

Ik ben ook vragende partij om afspraken te maken over hoe we kunnen omgaan met de VRWI-adviezen. Ik richt mij daarvoor tot de commissie. Wij proberen met de VRWI tot een stramien te komen: speerpunt, regiegroep, innovatieagenda op de lange of middellange termijn die dienstig moet kunnen zijn bij de verdere doorvertaling naar het beleid en de manier waarop de instrumenten worden gebruikt. Ik sta open voor de manier waarop jullie dat willen organiseren. Ik richt mij daarvoor tot de commissie, maar het kan ook op een later moment worden besproken.

De voorzitter: Wij krijgen de adviezen pas als ze gepubliceerd zijn. Wij hebben ook geen tijdslijn. Het is niet evident. Hoe je het draait of keert, we zitten altijd in een fase achter jullie. Ik ken het reglement. Maar ik wil ook niet zeggen dat we het niet kunnen. Ik ben hierover wel redelijk formeel omdat dit anders tot niets leidt. Ik begrijp dat iedereen honger heeft, maar ons werk bevindt zich in een tweede fase. De regering werkt met zijn organen en levert iets af, pas dan kunnen wij dat bekijken.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, ik wil het debat productief houden. Wij hebben nu kennisgenomen van die eindrapporten. Er komen er nog een aantal aan. Dan komt er reactie van een aantal spelers, de VRWI maar ook eventueel Flanders' DRIVE zelf of nog andere spelers. Het is misschien goed om hierover in de commissie een debat te hebben waarbij de VRWI en nog anderen hun standpunt kunnen komen duiden en waarbij elke partij en de minister daarop reageren. Dan kunnen wij daarover een debatje houden. Dan gebeurt het structureel. Dat kan in een voor- of namiddagssessie. Dan heb je onmiddellijk alle partners aan tafel en bestaat daarover geen onduidelijkheid.

Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik ben ervan overtuigd dat u wel ziet waar de klepel hangt en dat u oog hebt voor onze bekommernis, die gisterenmiddag en ook hier in deze vraag aan bod is gekomen: is er voldoende aandacht voor het industriële weefsel? Dat moet uiteindelijk de toegevoegde waarde in onze economie brengen. Worden de maatschappelijke relevantie en het belang van de consument-kiezer niet te veel ondergesneeuwd door snel gewin?

Minister, ik wil oproepen om de hele uitdaging, waarvoor bij alle actoren op het veld en op het politieke vlak een zo groot mogelijk draagvlak moet worden gecreëerd, voldoende middelen te genereren. Wij moeten de beperkte overheidsmiddelen op een juiste manier toewijzen. Het is dan ook spijtig dat daarover door misverstanden discussie ontstaat. Laat het ons zo zeggen: het is goed dergelijke misverstanden te vermijden. Het is nodig om op dat vlak de nodige omzichtigheid aan de dag te leggen. Men moet niet te snel willen scoren. Het is niet altijd de voetbalploeg die in de eerste 5 minuten twee keer scoort die na 90 minuten de winnaar is. Het is goed om dat in het achterhoofd te houden als we ervoor zorgen dat het draagvlak niet wordt aangetast zodat we voldoende engagementen kunnen losweken om de innovatieagenda met betrekking tot automotieve door te zetten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Vijftig bedrijven met interesse voor de proeftuinen is heel positief. Dat bewijst dat er in de automotivesector in Vlaanderen heel wat leeft.

Aan de andere kant zegt u, terecht, dat er momenteel heel weinig R&D-capaciteit is in Vlaanderen. U moet ervoor zorgen dat die wordt opgebouwd. Het experiment van Infrac maakt gebruik van buitenlandse technologie voor de laadarm.

Ik weet niet waar de auto's vandaan zullen komen. Als die ook uit het buitenland komen, is dat twee keer een gemiste kans, terwijl Volvo hier is komen vertellen dat ze hier 350 auto's willen laten rondrijden in de experimentele fase. Ik hoop dat Infrac straks Volvo's gaat gebruiken. We moeten de twee op elkaar afstemmen: wat leeft in de bedrijven en de experimenten van de energie-intercommunales. Het is jammer dat Eandis anderhalf jaar geleden een kleiner experiment aankondigde en dat nu Infrac met een ander project afkomt. Als dat niet op elkaar afgestemd is, verliezen we tijd en geld, mensen en middelen. Dan komen we ook niet geloofwaardig over bij de sector. Dat is de taak van de Vlaamse Regering, die afstemming en coördinatie. Ik ben ervan overtuigd dat u mijn mening deelt. Helaas loopt het op het terrein niet altijd zoals het in de visietekst van maart staat. Er is nog werk op dat punt voor de Vlaamse Regering.

Mevrouw Patricia Ceysens: Ik ben het daarmee eens. De meerderheid spuit een woordenbrij. Voor mij sputtert dit aan alle kanten.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, ik ben het daar echt niet mee eens. Ik begrijp uw bezorgdheden, ik hoop dat die wegvallen als u alle documenten en feiten kent.

Toen we een jaar geleden met overleg begonnen, vonden heel wat actoren dat niet relevant. Daar is zeker en vast bewustmaking nodig, niet zozeer van de publieke opinie maar vooral van de actoren. Zij moeten vooraan staan in die evolutie en ze moeten zich voorbereiden. We zijn erin geslaagd daar ruchtbaarheid aan te geven door het concept van die proeftuin uit te werken. Er zijn heel veel gesprekken gevoerd, door het IWT, door Flanders' DRIVE, door mijn kabinet.

U mag zich niet blindstaren op de positie van de autoassemblagebedrijven. Die zijn niet ons primair doel. We kunnen hun verankering alleen maar realiseren door in te zetten op de ondersteunende actoren, en dat zijn de toeleveranciers. Als we hen kunnen helpen met hun voorbereiding en met het zoeken naar lichtere materialen, naar andere productiemethoden, naar nieuwe communicatietools in die voertuigen, dan kunnen ze aantrekkelijk zijn voor de

assemblagebedrijven. Dat zal een belangrijke rol spelen in de afweging die alle assemblagebedrijven ieder jaar maken: waar vinden ze de beste prijs, welke producten gaan ze handhaven en welke gaan ze verplaatsen.

Een tweede manier om de verankering te bevorderen is het inspelen op de nieuwe toeleveranciers die geen klassieke onderdelen maken maar producten voor elektrische voertuigen. Dat biedt veel mogelijkheden voor de toeleveranciers in de ICT-sector. We hebben sterke spelers op dat gebied. Ze zijn daar volop mee bezig. Ze zien de opportuniteit van nieuwe concepten. Dan zijn er nog de spelers in de batterijtechnologie. Ook daar hebben we sterke spelers en ook zij zijn op die kar gesprongen. Ze lopen daar nu vooraan en ze hebben kansen om expertise op te bouwen.

De elektrische wagen biedt tevens opportuniteiten aan de dienstverleners zoals leasebedrijven. Ze werken nieuwe mobiliteitsconcepten uit waarmee ze ook economische meerwaarde kunnen creëren.

Of we het nu willen of niet, de distributiemaatschappijen zijn ook belangrijke hefboomen. Zij hebben dat ingezien. Eandis en Infrax hebben op dat vlak gelukkig een open geest. Ze zijn beide bezig met aanvullende projecten. Eandis heeft vooral ingezet op 'smart meters' en heeft een proefproject lopen dat wij mee financieren. De resultaten worden gedeeld. Infrax heeft een project gelanceerd om de capaciteit van de huidige distributienetten te kunnen gebruiken en fiks te verhogen zonder proportioneel dezelfde investeringen te moeten doen. Dat project is door Europa erkend. Infrax wil nu ook mee kijken hoe heel die distributie en verwerking van de elektriciteit van de elektrische auto's zal worden gebruikt. We moeten daar komen tot een nieuw communicatiemiddel tussen de consument, de autobestuurder, en de distributienetbeheerder die de facturatie gaat doen. Ik verwijs naar Nederland. Daar spelen de distributienetbedrijven een grote rol bij de infrastructuur van de laadpalen.

Ik kan u geruststellen, die projecten staan niet los van elkaar. De proeftuin heeft juist de bedoeling om in het kader van open innovatie te vermijden dat alles dubbel gedaan wordt en dat men geen informatie uitwisselt. De proeftuin heeft juist de bedoeling om voldoende schaalgrootte te creëren en te zorgen dat de informatie wordt uitgewisseld. Ik wil het nog eens benadrukken, ik had gisteren de indruk dat daarover een misverstand bestond, we gaan niet slechts één project in de proeftuin goedkeuren. Het is juist zo beschreven dat heel veel projecten die andere doelstellingen nastreven en met andere consortia van partners naast elkaar kunnen opstarten en dat de informatie aanvullend ten dienste kan worden gesteld van iedereen.

In die zin stimuleer ik iedereen. Ik ga de boer op en ga naar vele bedrijven die me uitnodigen om daarover te praten en hen te stimuleren op projecten in te dienen. Dat geeft hoop. Volgens mij is het de taal van de regering om die innovatie te stimuleren. Uiteraard zijn er de nodige procedures om juist die projecten goed te keuren die de nodige wetenschappelijke onderbouwing hebben, het nodige businessmodel om de projecten te kunnen financieren en die passen binnen het wetenschappelijk kader.

We moeten afwachten tot de hele procedure afgerond is en zien welke projecten er zijn. Ik heb er een goed vertrouwen in dat we zeer waardevolle projecten zullen hebben. Uiteindelijk heeft dat allemaal een effect op hoe de assemblagebedrijven Vlaanderen beoordelen als vestigingsplaats. Dat zie je nu ook al bij Volvo, dat zeer sterk mee op de kar springt en ziet dat de Vlaamse Regering daar ernstig werk van maakt. Het bedrijf kijkt hoe het de ontwikkeling van een elektrische wagen voor een deel in Gent kan positioneren. We zien nu ook bijvoorbeeld al lichte tekenen van verbetering bij Ford, dat vorige week heeft aangekondigd te willen versnellen in het tempo van introductie. Men kijkt daarbij naar de Ford Focus. Ook dat is voor Vlaanderen een belangrijk model. Ik heb er vertrouwen in dat we daardoor positieve vestigingsvoorwaarden creëren om die assemblage hier zo lang mogelijk te kunnen verankeren.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, het is duidelijk dat een dergelijke proeftuin daartoe kan bijdragen. Er is alleen maar de bekommernis bij heel wat leden van deze commissie en het parlement om daar het juiste evenwicht in te vinden en de hoofddoelstelling zeker niet uit het oog te verliezen.

Ik wil met volgende opmerking het debat afsluiten, want we moeten het debat van gisteren niet overdoen. Het is goed om een volledig rendement van proeftuinen na te streven. Er mag geen onduidelijkheid zijn over hoe de toewijzing zal gebeuren, veroorzaakt door een zekere onzekerheid bij de betrokken actoren. We leven niet in een ivoren toren. We merken dat door sommige misschien niet zo bedoelde initiatieven, er een zekere onrust bij anderen kan ontstaan. Ik denk dat deze perceptie de voorbije weken en dagen is ontstaan. Over de doelstelling zelf zien wij allemaal wel dat ze een meerwaarde kan hebben. Het is heel belangrijk dat we de proeftuinitiatieven volledig laten renderen en dat we daar geen onduidelijkheid of twijfel in laten ontstaan.

Mevrouw Patricia Ceysens: Naast een taak is er hopelijk ook altijd een deontologie.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, ik pik dat echt niet meer. U hebt mij gisteren proberen in een hoekje te duwen en nu probeert u dat weer. Ik heb het gisteren in de plenaire vergadering ook al gezegd: ik daag iedereen uit om ergens één uitspraak van mij te vinden die deontologisch niet correct zou zijn.

Mevrouw Patricia Ceysens: De uitspraken van Infrax zeggen veel.

Minister Ingrid Lieten: Wat ik doe, is naar heel veel bedrijven en organisaties gaan om hen te stimuleren en aan te moedigen om voorstellen te doen. Dat is misschien wat u het meeste stoort.

Mevrouw Patricia Ceysens: Ik denk dat ik mijn punt gemaakt heb. Kort is soms duidelijk.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, ik hoopte in mijn replek als vraagsteller dit onderwerp op een vreedzame manier af te ronden. Ik weet niet of het een prerogatief van de voorzitter is om daar dan nog een verlengstuk aan te breien. Deontologie speelt langs alle kanten op dezelfde manier. *(Opmerkingen van de voorzitter. Gelach)*

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Centrum voor Medische Innovatie en het opzetten van een Vlaamse biobank - 701 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Deze vraag dateert van begin december. We zijn nu een paar weken verder. De laatste vraag over de directeur is intussen opgelost.

Het Centrum voor Medische Innovatie (CMI) is hier in het Vlaams Parlement begin 2010 gelanceerd. Het contract loopt tot eind 2011. Van de kredieten verloopt 1,5 miljoen euro via het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) en 8 miljoen euro via de FFEU-middelen (Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven). Ondertussen zijn ook een aantal kinderziekten opgelost. Zoals het soms in Vlaanderen gaat, is er hopelijk een productieve concurrentie tussen de universiteiten. Hier heeft men geprobeerd om ze te laten samenwerken, en volgens onze informatie heeft men daar de laatste maanden vooruitgang in geboekt.

Nu is het zaak om dit initiatief op een structurele manier te laten voortgaan omdat we allemaal overtuigd zijn van het nut ervan.

Minister, hoe ver staat de voorbereiding van de Vlaamse biobank die in de schoot van het CMI is opgericht? Is reeds begonnen met de besteding van de 8 miljoen euro om een ICT- en databeheerinfrastructuur uit te rollen die een effectieve werking van de Vlaamse biobank mogelijk zal maken? Een vraag die de komende maanden moet worden verduidelijkt is de bekommernis voor de structurele financiering van het project. We hadden 9,5 miljoen euro van FFEU en IWT. Als men in het project gelooft en dat op middellange termijn wil voortzetten en uitbouwen, is het goed dat op relatief korte termijn zekerheid wordt gegeven over de structurele financiering ervan. Minister, hoe ziet u die structurele financiering?

Mevrouw Patricia Ceysens: Het is een project dat niet gemakkelijk op te starten was. Het paste wel in de VRWI-clusters. Binnen Vlaanderen in Actie (ViA) beantwoordde het perfect aan de visie die we op lange termijn wilden uitbouwen. Het was deels het begin van het verhaal rond de grotere witte economie. Daarna is ook Flanders' Care gekomen. Ik heb de indruk dat er nu wat onzekerheid is of de Vlaamse Regering dit nog wel ziet zoals het is gestart in een langetermijnvisie, aangezien er onzekerheid is over de middelen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, de voorbereidingen voor de besteding van de 8 miljoen euro om een ICT- en databeheerinfrastructuur uit te rollen, zijn bijna afgerond. De inventarisaties van de biobank en de bestaande infrastructuur worden eerstdaags verwacht. Er is een lastenboek opgesteld met de raming van de nodige investeringen voor de biobanken. De voorwaarden voor de verdere betalingen werden vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 april 2010. Die dienen ook voor de controle van de bestedingen.

In de loop van 2011, zoals voorzien, zal het IWT het CMI evalueren. Op basis van de evaluatie zal uiteraard de toekomst van het CMI nader worden bekeken. Ik kan begrijpen dat mensen altijd ongerust worden als men van evaluatie spreekt, maar het is belangrijk dat wordt geëvalueerd of overheidsmiddelen doelmatig worden besteed. Zoals verschillende collega's hebben gezegd, is het niet gemakkelijk om een nieuwe benadering en samenwerking op poten te zetten. Ik heb ook het gevoel dat men de laatste maanden serieuze vooruitgang heeft gemaakt in het vinden van een model van samenwerking. Als het zo kan worden gecontinueerd, dan zal dat blijken uit de evaluatie. Met een gunstige evaluatie kan de Vlaamse Regering dat project voortzetten, want het past perfect in de speerpuntanalyse.

Er was ook een punctuele vraag over de directeur. Inmiddels is de leiding in handen van de heer Geert Cauwenbergh. Hij is aangeduid als algemeen coördinator. Ik heb begrepen dat met hem afspraken zijn gemaakt over zijn continuering indien de financiering van het CMI na een gunstige evaluatie kan worden gecontinueerd. Als iedereen goed verder werkt in de samenwerkingsvormen die men aan het onderzoeken en installeren is, bewijst dat project zijn meerwaarde.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, hebt u het gehad over de structurele financiering?

Minister Ingrid Lieten: Zoals gepland, zal het IWT een evaluatie doen in 2011, en die zal worden gebruikt om de structurele financiering verder uit te tekenen.

De heer Koen Van den Heuvel: Het contract loopt nu tot eind 2011. De evaluatie gebeurt dan in het voorjaar?

Minister Ingrid Lieten: Het IWT zal daar werk van maken, veronderstel ik. Ik zal nagaan hoe ze de timing van die evaluatie plannen.

De heer Koen Van den Heuvel: Voor de continuïteit van het project is het toch goed dat men niet wacht tot het najaar voor daar duidelijkheid over bestaat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het innovatief aanbestedingsbeleid van de Vlaamse Regering - 785 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Met innovatief aanbesteden kan de overheid de innovatiekracht van de bedrijven een extra impuls geven. Zowel het Pact 2020 als het werkgelegenheids- en investeringsplan (WIP) stellen voorop dat men daar zeker werk van zou maken omdat ze het innovatief aanbesteden beschouwen als een element van het innovatiebeleid en van het economisch ondersteuningsbeleid van de Vlaamse Regering. Men zou zich daar volledig op focussen.

Het innovatief aanbesteden moet de Vlaamse overheid helpen in haar zoektocht naar innovatieve oplossingen om haar dienstverlening te verbeteren en haar maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Hierbij wordt een nauwe samenwerking met bedrijven, kennisinstellingen en andere partners, die over de nodige expertise beschikken, centraal gesteld.

In het kader daarvan werd door de Vlaamse Regering in 2008 beslist tot de opmaak van een actieplan 'Innovatief Aanbesteden', dat normaal zou zijn afgelopen eind 2010. Er werd een verlenging aangekondigd van een periode van twee jaar. Dat lezen we ook in de beleidsnota. Door het aankopen van bestaande of het bestellen van nog te ontwikkelen vernieuwende producten of diensten, wil de Vlaamse overheid meer aandacht besteden aan innovatie enerzijds en aan de Vlaamse concurrentiepositie in binnen- en buitenland anderzijds.

Minister, kunt u een stand van zaken geven van het actieplan 'Innovatief Aanbesteden'? Hoeveel projecten werden er tot op heden door de dertien contactpunten geïdentificeerd? Hoeveel projecten werden er effectief opgestart, die voor het traject innovatief aanbesteden in aanmerking kwamen? Hoeveel projecten bevinden zich momenteel in de actieve fase? Hoe evalueert u dit aantal? Vindt u dat voldoende of moet er worden bijgestuurd? Zo ja, welke initiatieven zult u nemen om over te gaan naar een effectief innovatief aanbestedingsbeleid?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Minister, ik heb dezelfde, interessante vraag ook schriftelijk gesteld en ik kreeg er ook een interessant antwoord op. Er zijn blijkbaar 48 projectvoorstellen ingediend, waarvan er enkele in verschillende fases zitten. Een projectvoorstel inzake elektrische voertuigen viel me op. Dat zou on hold staan, afhankelijk van een politieke beslissing van wat er verder mee moet gebeuren. Hoe verhoudt dat projectvoorstel zich tot het beleid inzake de proeftuinen?

Minister, u hebt gezegd dat er bijna een jaar achterstand is door verschillende factoren ten aanzien van de initiële planning van 2008. Hoe ziet u de verdere timing voor de geselecteerde innovatieplatformen? Kunnen we de opgelopen achterstand inhalen? Welke deadlines schuift u naar voren voor de verschillende projectvoorstellen en de verschillende fases waarin ze zitten?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Met de regelmaat van een klok komt Innovatief Aanbesteden op onze agenda. Het laat ons toe de evolutie te zien. Uit een schriftelijke vraag van mezelf bleek dat het gros van de beleidsdomeinen mee waren, maar dat er nog enkele met de voeten sleepten. Daardoor liep het geheel wat vertraging op. Minister, ik kan u dat niet ten kwade

duiden. Het is een kwestie van mensen en diensten te overtuigen van het belang van dit project.

Minister, in de loop van de vragen hierover zagen we dat steeds meer beleidsdomeinen overtuigd werden van het belang en dus ook projecten indienden. Welke repercussies heeft dat op degenen die dat moeten begeleiden? Naarmate er meer projecten zijn, neemt de workload toe. Als we de timing willen aanhouden, dan moeten die projecten degelijk kunnen worden afgehandeld. Het is belangrijk dat het enthousiasme niet wordt gefnuikt door dossiers die blijven liggen.

Mevrouw Patricia Ceysens: Ik verwijs ook naar het rapport dat in Nederland is gemaakt. Daar zijn ze begonnen in 2004. Na meer dan vijf jaar hebben ze een rapport gemaakt over Innovatief Aanbesteden, en ze zijn laaiend enthousiast. Nederland overweegt zelfs om het subsidiebeleid om te bouwen naar een beleid van Innovatief Aanbesteden omdat je zo mensen, naast geld, een eerste klant kunt bezorgen. Voor veel startende bedrijven is dat minstens even belangrijk.

Mijnheer Bothuyne, in dat rapport wordt beschreven hoe Nederland de elektrische auto via Innovatief Aanbesteden een voorsprong probeert te geven. Daarom is het belangrijk dat de eerste klanten voor die technologieën en laadpalen er zijn. In dit domein hebben we alleszins een achterstand op Nederland, maar we kunnen veel leren van hun aanpak.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Bothuyne, we hebben al een schriftelijke vraag van u beantwoord. De bedoeling is om met Innovatief Aanbesteden een horizontaal instrument te creëren. Betrokkenheid van alle beleidsdomeinen was dan ook van bij de aanvang het uitgangspunt. Voor twaalf van de dertien beleidsdomeinen werd er een contactpunt aangesteld. Voor het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen is dit nog niet het geval. Er werden in totaal 48 projectvoorstellen met hoog innovatiepotentieel, afkomstig van 12 verschillende beleidsdomeinen, bij het kenniscentrum ingediend.

Op basis van een set criteria, die op maat van Innovatief Aanbesteden werden ontwikkeld, werden uiteindelijk 14 projectvoorstellen van de 48 ingediende voorstellen geselecteerd. Vijf projecten moeten echter nog verder geëvalueerd of bijgestuurd worden. Het gaat over elektrisch rijden, E-procurement, waterstofbussen, slim rekeningrijden, het aspect certificering en de automatische ondertiteling. Die beantwoorden op basis van de eerste goedkeuring nog niet volledig aan de criteria. Er wordt nu gewerkt aan die projectvoorstellen. Het projectvoorstel voor elektrisch rijden ging alleen maar over het rondrijden. Er werd niet gezocht naar een wetenschappelijke onderbouwing of economische meerwaarde. Daarom wordt nu nagegaan hoe dat wel kan en hoe men dat kan laten aansluiten bij de proeftuin. Die gesprekken lopen.

De selectie gebeurde door het KIA in nauw overleg met IWT-adviseurs die inhoudelijk vertrouwd zijn met de materie. Zij hebben beslist welke projecten verder kunnen doorgaan, en welke nog moeten worden bijgewerkt. Hierbij vormt de aanwezigheid van een potentieel precommercieel traject het basiscriterium. Voor een commerciële aankoop mogelijk is, moet dit traject worden doorlopen. De projecten die aan de kwaliteitseisen voldoen, maar geen of slechts een beperkt precommercieel karakter hebben, kunnen immers rechtstreeks worden aanbesteed of naar een gewoon subsidietraject worden doorverwezen.

Ik overloop even de voorstellen die door het directiecomité van het IWT zijn goedgekeurd. Voor het Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid gaat het om het project 'geografische beeldverwerking en distributiesystemen'. Voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming gaat het om het project 'klas van de toekomst'. Voor het beleidsdomein Welzijn, Gezondheid en Gezin gaat het om het project 'ICT-toepassingen in de thuiszorg'. Voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media gaat het om het Vlaams e-boekplatform en om het Infrastructuur- en Cultuurinformatiesysteem (ICIS). Voor het beleidsdomein Werk en

Sociale Economie gaat het om het persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) voor elke burger en om de complementaire muntsystemen. Voor het beleidsdomein Landbouw en Visserij gaat het om het project ‘energietransitie in de glastuinbouw’. Voor het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken gaat het om het project ‘lithografische peilingen in ondiep water in grote gebieden’. Voor het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening en Wonen gaat het om het passief wonen zonder meerkost, om een project betreffende de inrichting van scholen en om een project betreffende het onroerend erfgoed. Voor het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie gaat het over katalytisch eco-aankopen. Voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gaat het om het project ‘oogscreening voor jonge kinderen’. Voor het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken gaat het om innovatieve monitoringtools voor de opvolging van de stabiliteit van beschoeiingen, wat op bouwputten slaat, en om een project betreffende het slim rekeningrijden.

Ondertussen zijn veertien projecten goedgekeurd, waarvan twaalf projecten in een innovatieplatform zullen resulteren. Daarnaast volgen twee masterplannen een verkort geïntegreerd traject, met name het project ‘oogscreenen voor jonge kinderen’ en het project betreffende de bouwputten. In 2010 zijn ook de eerste innovatieplatformen voor het e-boekplatform en voor het ICIS van start gegaan. Daarnaast zijn de oogscreening voor jonge kinderen en de innovatieve monitoringtools voor de opvolging van de stabiliteit van beschoeiingen gelanceerd. De laatstgenoemde projecten volgen echter een andere methodologie. De O&O-aspecten vormen slechts een klein onderdeel van de totale opdracht.

In het eerste kwartaal van 2011 zullen een aantal innovatieplatformen van start gaan. Voor het beleidsdomein Landbouw en Visserij gaat het om een innovatieplatform over de duurzame glastuinbouw. Voor het Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid gaat het om een innovatieplatform voor de geografische beeldverwerking en distributiesystemen. Voor het beleidsdomein Werk en Sociale Economie gaat het om een innovatieplatform voor het POP-project. Voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin gaat het om een innovatieplatform voor de ICT in de gezondheidszorg.

In totaal zijn bij het kenniscentrum meer dan 45 projecten met een hoog innovatiepotentieel ingediend. De portfolio van geselecteerde projecten is zeer divers en biedt mogelijkheden met betrekking tot de verdere rol van het actieplan Innovatief Aanbesteden en tot concrete precommerciële projecten. Uiteindelijk zijn bijna alle beleidsdomeinen ingeschakeld. Het aantal aanvragen heeft de verwachtingen overtroffen.

Zoals ik al heb toegelicht, zijn in de loop van de afgelopen twee jaar belangrijke inspanningen geleverd. Er zijn behoorlijke resultaten geboekt. Deze voor de Vlaamse overheid totaal nieuwe aanpak om innovatie te stimuleren, is op gang getrokken. De verdere uitrol van het actieplan en de implementatie van de precommerciële trajecten moet het mogelijk maken deze inspanningen en hun resultaten te valoriseren. Enkel op die manier kan de commerciële impact van het actieplan Innovatief Aanbesteden tot stand komen.

We hebben expliciet voor een brede, horizontale benadering van alle beleidsdomeinen en niet voor enkele voorlopers gekozen. Het nadeel van deze aanpak is dat belangrijke vertragingen zijn opgelopen. Er is veel tijd in de mobilisering van de beleidsdomeinen geïnvesteerd. In vergelijking met de misschien te ambitieus geformuleerde veronderstellingen bij de start, zijn de projecten met een vertraging van een half tot een vol jaar van start gegaan.

We overwegen momenteel een aantal maatregelen. Door de taken binnen het IWT te herschikken, zal het potentieel van het kenniscentrum worden uitgebreid. Het opstarten en doorlopen van een innovatieplatform is een arbeidsintensief proces. Er moeten veel partners rond de tafel worden gebracht. Op basis van de opgedane ervaringen blijkt dat een persoon in de praktijk maximaal drie projecten kan begeleiden. Met behulp van efficiëntiewinsten kan dit soms tot vier projecten oplopen. Gezien de huidige bezetting van anderhalf voltijds equivalent, kunnen in 2011 vijf projecten een dergelijk proces doorlopen. Volgens de vooropgestelde planning zouden er dertien of meer platformen moeten komen. We zullen dus

tot een groei van het personeelsbestand moeten komen. Dit wordt momenteel besproken, onder meer met het departement Bestuurszaken.

Beperkte bijkomende werkingskosten zouden kunnen dienen om de kosten van het kenniscentrum te dekken. De kosten die door het kenniscentrum zelf naar voren worden geschoven, hebben betrekking op een onderhoudscontract met de IT-leverancier en met de inschakeling van de platformmanager voor de begeleiding van de innovatieplatformen. Er zijn ook bijkomende behoeften op het vlak van de juridische expertise en van het intellectueel eigendomsrecht.

Om het innovatief aanbesteden beter op de noden van de verschillende beleidsdomeinen af te stemmen, is het aangewezen in ieder beleidsdomein structureel in een innovatiecel te voorzien. Die cel moet de denkwijze voor het beleidsdomein vertalen. Hiervoor zijn vandaag al kiemen gelegd. Een contactpersoon per beleidsdomein kan een beroep doen op meerdere projectverantwoordelijken.

De opdracht van de innovatiecel zou erin bestaan de opportuniteiten inzake innovatie in ieder beleidsdomein te spotten en hierover aan het managementcomité van het beleidsdomein rapport uit te brengen. Het managementcomité kan dan besluiten de nodige acties te ondernemen. Die actie kan een studieopdracht zijn. Het managementcomité kan ook besluiten tot een innovatief aanbestedingsproject over te gaan. Het kenniscentrum zal de evaluatie en de begeleiding van de projecten op zich nemen.

Indien we het innovatief aanbesteden vanaf 2013 op volle schaal willen ontplooiën, kan de aanwezigheid van een innovatiecel per beleidsdomein een bijdrage tot de roll-out leveren. Na de succesvolle afronding van de pilootfase kan het innovatief aanbesteden verder worden ontplooid. Een bepaald percentage van de aanbestedingsbudgetten kan gericht, onder begeleiding van het kenniscentrum, aan de aankoop van innovatieve oplossingen worden besteed.

Het vernieuwende element van het actieplan Innovatief Aanbesteden bestaat erin het risico van een geplande aankoop tijdens de voorbereidende fase te minimaliseren en de oplossing te kiezen die een maximaal valorisatiepotentieel en een maximale performantie garandeert. Dit betekent dat het innovatief aanbesteden de beste effecten sorteert ter voorbereiding van een aankoop die iets verder in de toekomst ligt. Het gaat dus niet om de eerstvolgende dringende aankoop op korte termijn, maar om de aankoop van de volgende generatie. Dit betekent ook dat ieder beleidsdomein permanent en tijdig de toekomstige innovatieopportuniteiten moet scannen.

Het innovatief aanbesteden beoogt de verhouding tussen de toegevoegde waarde en de kostprijs te maximaliseren. Indien dit voor de totaliteit van het aankoopbudget wordt beoogd, wordt best een klein percentage van het budget, bijvoorbeeld 0,25 procent, gericht aan de procesbegeleiding te besteden. De maximalisatie van de verhouding tussen toegevoegde waarde en kostprijs compenseert de kostprijs van het innovatief aanbesteden ruimschoots.

Het innovatief aanbesteden vormt een operationele ondersteuning en invulling van Vlaanderen in Actie (ViA), het project van de Vlaamse Regering. Het doel van ViA bestaat erin Vlaanderen tegen 2020 naar de top 5 van de Europese regio's te leiden. Inmiddels is ViA in de media uitgegroeid tot een vlaggenschip dat heel Vlaanderen wil mobiliseren om de doestellingen in 2020 te bereiken. Vlaanderen kan enkel tot een Europese topregio uitgroeien indien het zich in al zijn geledingen engageert om te innoveren.

Dit betekent dat de publieke sector, meer dan tevoren, een rol als innovator zal moeten vervullen. Tot nu toe ontbrak steeds het instrumentarium om de publieke sector bij een brede, horizontale innovatiebeweging te betrekken. Innovatieve aanbestedingen vormen een uniek instrument dat de overheid toelaat een actieve rol te spelen in de uitbouw van Vlaanderen tot een Europese topregio. De Vlaamse overheid beschikt nu over de middelen om gebruik te maken van het instrument van de innovatieve aanbesteding. Op die manier kan ze een

bijdrage leveren tot de totstandkoming van meer duurzame vormen van economische activiteit. Door middel van deze aanbestedingen kunnen tevens een aantal sociale doelstellingen worden gerealiseerd.

In deze context kunnen kennisinstellingen en bedrijven elkaar ook vinden. Het succes van een innovatief aanbestedingsbeleid hangt onder meer af van de mate waarin de actoren en de administraties uit de verschillende beleidsdomeinen in staat zijn op basis van die nieuwe visie met elkaar samen werken. Het is dan ook belangrijk dat binnen de verschillende beleidsdomeinen de politieke wil bestaat om dit instrument te hanteren en om de diensten te stimuleren hiermee aan de slag te gaan.

Ik volg momenteel twee denksporen, namelijk een uitbreiding van de werkmiddelen en, indien dit opportuun zou blijken, de vrijmaking op het gepaste moment van bijkomende budgetten om nieuwe projecten te lanceren. Dit moet ons in staat stellen een snellere operationalisering te verwezenlijken. Het beleidsdomein dat de verantwoordelijkheid voor het innovatiebeleid draagt, moet ook de kosten voor de organisatie van een innovatieplatform dragen en moet het kenniscentrum ter beschikking stellen om projecten te begeleiden. De kosten die aan de precommerciële aanbesteding en aan de daaropvolgende commerciële aanbesteding zijn verbonden, vallen evenwel ten laste van het beleidsdomein dat het initiatief lanceert.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Minister, dank u voor uw uitgebreide antwoord. U zegt dat er op dit ogenblik veertien projecten zijn goedgekeurd. Ik begrijp dat ze nog lang niet allemaal in de actieve fase zitten?

Minister Ingrid Lieten: Ik heb ze opgesomd. De actieve fase zal in 2011 verder worden opgestart. Een aantal kiezen echt voor een innovatieplatform. Er is in het beleidsdomein een voorbereidingstraject om de actoren samen te brengen. Dat voorbereidingstraject loopt. Men wil in 2011 die innovatieplatformen opstarten.

Mevrouw Lydia Peeters: Ik had begrepen dat er op dit ogenblik nog maar twee in een actieve fase waren en dat men al die andere voor maart 2011 in een actieve fase wilde brengen. Dat lijkt mij kort, als men bedenkt dat men al 2 jaar bezig is. We moeten hier verwijzen naar het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) in het kader van het nieuwe industrieel beleid. De SERV maakt heel wat kritische kanttekeningen bij het tot op heden gevoerde innovatief aanbestedingsbeleid. Hij pleit voor een snellere operationalisering van heel dat innovatief aanbestedingsbeleid. Hij pleit ook voor een prestatie-indicator om te komen tot een grondigere evaluatie van het volledige innovatief beleid. Wat denkt u daarvan? De SERV zegt ook dat op dit ogenblik de budgettaire middelen te krap zijn voor een voldoende schaalvergroting. De 10 miljoen euro waarin voorzien wordt, is te krap voor een innovatief aanbestedingsbeleid, waarvan ooit werd aangekondigd dat we daarin samen met Finland en het Verenigd Koninkrijk de koploper wilden zijn.

Ik zie de kritische bedenkingen van de SERV bij het huidige aanbestedingsbeleid. Minister, hoe staat u daartegenover? Denkt u dat het haalbaar is om tegen maart 2011 al die bijkomende projecten effectief in een actieve fase te brengen?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb in mijn antwoord al willen aangeven dat het innovatief aanbesteden ook een innovatietraject an sich is in de verschillende beleidsvelden. Het vergt een nieuwe manier om aan te kijken tegen de manier waarop men aankoopprocedures kan organiseren, zowel voor producten als voor diensten. Uit de evaluaties, zowel deze die we zelf maken en die ik hier naar voren heb gebracht als die van de SERV, blijkt duidelijk dat wij daaruit veel kunnen leren en dat we daarin moeten bijsturen.

Ik heb persoonlijk geen enkel probleem om indicatoren als hefboom te gebruiken om daarin de focus van iedereen te verstevigen. Ik heb ook aangegeven dat we zeker en vast moeten kijken naar de budgetten omdat blijkt dat je een dergelijke nieuwe manier van werken vooral in de beleidsdomeinen zelf moet invoeren. Wij kunnen vanuit het kenniscentrum de nodige juridische expertise en ondersteuning bieden, maar men moet in de beleidsdomeinen zelf de opportuniteiten zien en willen zien en leren omgaan met de nieuwe werkprocedure en de timing die deze met zich meebrengt. Als je vandaag een dienst of een product wilt aankopen via innovatief aanbesteden, moet je er rekening mee houden dat een project van innovatief aanbesteden een veel langere periode doorloopt en dat je niet onmiddellijk naar je eerste behoefte moet kijken, maar effectief naar de behoeften die nog niet worden ingevuld door bestaande producten of diensten en waar er dus ruimte is om een samenwerkingsverband met externe partners op te zetten om die innovatie werkelijk te zoeken.

Vanuit het beleidsveld Innovatie kun je die opportuniteiten niet zien. Wij weten niet wat de strategische plannen van de verschillende beleidsvelden zijn. Zij moeten dat zelf doen. Daarom moeten we kijken hoe we dat verder kunnen ondersteunen. We moeten bij de collega's zien dat daar meer power zit van mensen die expliciet de taak krijgen om in hun eigen beleidsdomein op zoek te gaan naar de opportuniteiten en die daarin investeren.

Wij moeten de evaluatie die wij nu permanent maken, gebruiken om het een en het ander bij te passen. Ik heb dat in mijn antwoord aangegeven. Indien nodig, moeten wij daarvoor in extra middelen voorzien. Daar moeten wij in de budgettaire besprekingen met de collega's rekening mee houden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de beslissing van de Vlaamse Regering tot oprichting van het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)

- 801 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Robrecht Bothuyne tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)

- 873 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Transformatie, Innovatie en Acceleratie Fonds (TINA-Fonds)

- 888 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Voorzitter, minister, begin maart 2010, toen we nog een federale regering hadden, lanceerde minister-president Peeters in de pers het idee van dat transformatiefonds, een fonds van “500 miljoen euro voor grootschalige projecten in verschillende economische sectoren die tot innovatieve doorbraken kunnen leiden”. Zo luidde het toen. Wij hebben er dan eventjes op moeten wachten, maar op 17 december 2010 hebben we uit de notulen van de Vlaamse ministerraad kunnen afleiden dat het TINA-Fonds formeel een dochtervennootschap is van de ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en dat ze die structurele trajecten met innovatievalorisatie zal financieren met risicokapitaal, waarvoor de

Vlaamse Regering met 200 miljoen euro op de proppen komt. Er was dan sprake van een multiplicatoreffect. Er zou op termijn worden gestreefd naar aanvullende Europese middelen.

Voor de collega's die minder vertrouwd zijn met het TINA-Fonds wil ik even zeggen dat het niet is gericht op individuele bedrijven maar op consortia van bedrijven, onderzoeksinstellingen, kenniscentra en andere investeerders. Het gaat dus echt om grootschalige projecten die Vlaanderen een voorsprong moeten geven. De 'T' staat voor 'transformatie': met dit TINA-Fonds wil de Vlaamse Regering de Vlaamse economie transformeren. Minister, u bent hierin zeer ambitieus. Ik zal straks enkele kritische opmerkingen maken, maar wij zijn dat idee wel genegen. Maar wij moeten een positieve evaluatie inpassen binnen het ruimere O&O-beleid, waar we dan toch wel zeer kritisch tegenover staan omdat we daar sinds het aantreden van uw regering een besparing van 68 miljoen euro op de recurrente middelen hebben gezien. Daardoor zitten we nu op het niveau van 2003. Maar ik heb begrepen dat u zelf ook heel kritisch bent geweest over de afgelopen besparingen. Ik heb dat in de kerstvakantie gelezen. Ik heb het artikel niet bij. U hebt zelfs geschreven dat u dat fout vond. U bent het eens met de oppositie, die zegt dat daar een aantal foute keuzes werden genomen, maar u hebt zich loyaal ingeschreven.

Ik heb veel vragen. Over het leven, maar ook met betrekking tot TINA.

In het kader van de Staten-generaal voor de Industrie werd aan verschillende sectoren input gevraagd om tegen de zomervakantie van 2010 een aantal concrete projecten voor te stellen. Dat is een goede benadering. Het is niet echt de overheid die deze projecten moet definiëren. Misschien kunt u ons daarover nog meer informatie geven dan deze die tot bij ons doorsijpelt. Welke grote projecten werden al voorgesteld in het kader van die staten-generaal, in functie van, zeer specifiek, de investeringen door het TINA-Fonds? Ik mag niet naar intenties peilen, maar ik mag u natuurlijk wel vragen hoe u die voorgestelde projecten evalueert, wat de stand van zaken is en wat de volgende stappen zijn in het proces.

Minister, wij hadden het al eens kort over het feit dat het concept van open innovatie centraal staat in de benadering van het TINA-Fonds bij de realisatie van strategische projecten waarbij u meerdere partners betreft. Dat is geen eenvoudig gegeven. Er zijn voordelen aan, maar er zijn ook heel wat uitdagingen. De implementatie van open innovatie is erg moeilijk. Het vereist een vorm van openheid. Partners die eigenlijk ook concurrenten zijn, moeten het achterste van hun tong laten zien. Door het falen van het management met betrekking tot open innovatie stellen we vast dat dit toch niet zo succesvol is. Vooral in Vlaanderen is dat niet goed ingeburgerd. We hebben een traditie van schrik om samen te werken. De kenniscentra en de bedrijven vinden elkaar niet. Of ze vinden elkaar wel, maar ze vinden het moeilijk om informatie prijs te geven. Dat is duidelijk geworden in het Vlaams Instituut voor Mobiliteit (VIM). Waarom zouden bedrijven in Vlaanderen wel bereid zijn om dat via het TINA-Fonds wel te doen? Werden de sectoren bevraagd over de wenselijkheid van het fonds als openinnovatieconcept? Als risicokapitaalverstrekker zal het wel geen probleem geven, maar misschien wel als nieuw instrument, en meer bepaald met betrekking tot de modaliteiten. Wat waren de reacties in de aanloop naar de open innovatie in Vlaanderen?

Om in aanmerking te komen voor het TINA-Fonds moet een project voldoen aan vier investeringscriteria. Het moet om een consortium gaan, geen individueel initiatief. Het moet vernieuwend zijn met internationaal marktpotentieel. Het moet impact hebben op de ontwikkeling van een volledige waardeketen. Het consortium moet duidelijk economische motieven naar voren schuiven met betrekking tot doelstellingen, planning, budget, financiering en deelname in de risico's.

Er zijn ook drie specificatievoorwaarden. De investeringen moeten passen in de Vlaamse speerpuntclusters. Het project moet een expliciet en duidelijk vraaggedreven karakter hebben. Het moet een 'lead company' hebben. Het 'go to the market' is natuurlijk een goede benadering. De initiatieven komen vanuit de sectoren. Ze maken de inschatting of ze de expertise hebben en of er potentieel in de markt zit. Ik zie een spanning met de eerste

specificatie die zegt dat de investeringen moeten passen in de vastgelegde speerpunt-domeinen. Zullen alle projecten effectief worden getoetst aan die eerste specificatie? Hoe zullen projecten die niet voldoen aan het criterium van de speerpuntclustering worden geëvalueerd?

Wat is de tijdsplanning voor de operationalisering van het TINA-Fonds? Wanneer zullen de eerste investeringen gebeuren? Welk investeringsritme wordt vooropgesteld?

In uw nota stelt u dat in overleg met de Vlaamse Regering de 'resultaatsdomeinen' worden vastgelegd waarbinnen het TINA-Fonds moet scoren. U noemt als voorbeelden werkgelegenheid, financieel rendement, aantal ondernemingen en bijdragen tot de Barcelonanorm.

De resultaatsdomeinen moeten binnen een bepaald tijdspectief worden geformuleerd. Er zal periodiek over worden gerapporteerd. Hoe zal dit gebeuren? Welke resultaatsdomeinen zullen naar voren worden geschoven? Hoe zullen de doelstellingen worden bepaald? Welke criteria zullen hier worden gehanteerd?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, de heer Vereeck gaf een omstandige inleiding. Ik ben blij dat hij achter het TINA-Fonds staat. Het fonds legt inderdaad voorwaarden op die vragen oproepen bij de potentiële gebruikers, de industrie dus, vandaar mijn vraag.

De inbreng vanuit het TINA-Fonds kan in principe nooit meer dan 50 procent bedragen van de totale financieringsbehoefte van het project en zelfs via gecumuleerde projecten kan nooit meer dan 20 procent van de toegezegde investeringsmiddelen vanuit TINA in één investment case worden geïnvesteerd. Gaat het dan over een maximum van 40 miljoen euro? We spreken eerst over 100 miljoen euro gestort kapitaal. Is dat dan 20 procent ten aanzien van 100 of ten aanzien van 200 miljoen euro? Of zelfs nog meer?

Men vreest dat het principe en de dwingende voorwaarde van de brede samenwerking binnen een consortium haaks komt te staan op de idee van één lead plant die het voortouw neemt en sterk genoeg is om de valorisatie op de markt waar te maken. Er bestaat onduidelijkheid over de termijn waarin het TINA-Fonds van start kan gaan. Welke voorwaarden inzake return on investment zal de PMV opleggen? Wat is de timing? Hoe wordt het fonds concreet geoperationaliseerd?

Wat betekent de doelstelling dat het investeringsfonds een adequaat rendementsbeleid moet voeren dat rekening houdt met de deficiënties van de kapitaalmarkten in deze fase van complexe innovatietrajecten? Betekent dit een rente plus met compensatie in functie van het grotere investeringsrisico? Of wordt er rekening gehouden met het gebrek aan alternatieven op de kapitaalmarkt om enkel een normaal rentepercentage na te streven? Welke vereisten zullen worden gesteld aan industriële innovatieprojecten met een lang valorisatietraject waarvan de return pas over een tiental jaar volledig duidelijk zal worden, zoals in de materiaalindustrie of biotechnologie? Overigens gingen ook de opmerkingen van de Inspectie van Financiën in die richting met betrekking tot de langetermijndoelstellingen en het rendement voor de PMV, en eigenlijk ook met betrekking tot de responsabilisering van de PMV zelf als beheerder van het fonds.

Is het realistisch te verwachten dat bedrijven, familiale kmo's of multinationals in het bijzonder, in het kader van een innovatieproject een overheidsagentschap zullen laten toetreden binnen het op te zetten vehikel of zelfs het eigen kapitaal van de onderneming? Zal daarbij ook bijvoorbeeld een beroep gedaan worden op een brede mix van toelaatbare innovatiesteun in de vorm van subsidies? Betekent een toekenning van kapitaal uit TINA ook een toekenning van subsidies? Wordt dat gekoppeld? Gaat de Vlaamse Regering een gecombineerd beleid voeren? Zo ja, is dit binnen het huidige voorziene kader? Of worden er aanpassingen gepland om in te spelen op TINA?

Een belangrijk aspect betreffende de middelen – namelijk 20 procent van 200 miljoen euro – is een mogelijke samenwerking met de Europese Investeringsbank en het Europese Investeringsfonds (EIF). Welke contacten zijn daar gelegd? In maart bij de aankondiging van TINA had de minister-president al contacten gehad met Maystadt. Welke contacten zijn er intussen geweest? Wat was het resultaat daarvan? Wordt die 200 miljoen euro straks inderdaad een hefboom voor het aantrekken van Europese middelen? Zo ja, wat, wanneer en hoe?

Hoe zal de mogelijke paradox tussen de lead plant en een groot draagvlak dat gezamenlijk belang heeft, opgevangen worden? Hoe zal in het bijzonder het draagvlak bij en de deelname van de kmo's gegarandeerd worden?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Voorzitter, minister, uit de vragen van de collega's blijkt dat rond het TINA-Fonds nog een hoop mist hangt, niet alleen voor ons maar ook voor de doelgroep. Het is in ieders belang dat die mist zo snel mogelijk verdwijnt.

Mijn vragen sluiten aan bij de andere sprekers. Hoe ziet u de concrete invulling van het TINA-Fonds?

Komt er een gestructureerde bevoegdheidsverdeling tussen de bevoegde regeringsleden? U bent bevoegd vanuit Innovatie, de minister-president is bevoegd als leider van de regering en als minister van Economie. Zijn daar al afspraken over gemaakt? Hoe gaat u dat structureren zodat u elkaar niet voor de voeten loopt en de zaken niet efficiënt werken?

Zijn de verdere modaliteiten ondertussen onderzocht in het licht van de bestaande Europese regelgeving? De Vlaamse overheid hoest 200 miljoen euro op. In de voorbije maanden is er sprake geweest van contacten met het Europees Investeringsfonds (EIF) en de Europese Investeringsbank (EIB) om het als een hefboom te gebruiken en tot de ronde som van 500 miljoen euro te komen. Hoever staat het met die besprekingen? Hoeveel daarvan is al tastbaar en concreet?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, collega's, de minister-president heeft zijn groenboek over een nieuw industrieel beleid. Dat is een goed ankerpunt, maar het is ook goed, zeker tegenover de verschillende actoren in het economisch veld in Vlaanderen, om daar een concrete invulling aan te geven. Het TINA-Fonds is het paradepaardje en is een heel duidelijk concreet instrument om het nieuw industrieel beleid ook vorm te geven. Voor de geloofwaardigheid en de daadkracht van de Vlaamse Regering is het belangrijk om daar op korte termijn werk van te maken. Ik zou de minister willen aanmoedigen om dat concreet en daadkrachtig aan te pakken en het TINA-Fonds op korte termijn uit te bouwen zodat alle actoren goed weten wat ze aan dat instrument hebben.

De ministers hebben in het verleden gewezen op de Europese financiering. Dat is niet onbelangrijk, want zo zou het bedrag kunnen verdubbelen. Minister, ik vraag u om ook daar concreet werk van te maken en dat daadkrachtig aan te pakken. Misschien hebt u al nieuws voor ons over uw interventies.

In het verslag van de Inspectie van Financiën stond ook de oproep om het te melden aan de Europese Commissie. U hebt gezegd dat het wellicht niet nodig is omdat het onder de PMV-koepel kan gebeuren. Misschien kunt u dat wat verduidelijken zodat we achteraf niet worden geconfronteerd met opmerkingen van Europa.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Voorzitter, minister, collega's, eind december hebben we het TINA-Fonds opgericht door de begroting goed te keuren. De middelen zijn nu ter beschikking. Het is belangrijk dat de minister vanaf nu start met de uitvoering. Een aantal vragen waaruit ongeduld en verwachtingen spreken, kunnen daarmee in een zeker

tijdsperspectief worden geplaatst. Het neemt niet weg dat men nu ook voluit kan starten. We zijn ook vragende partij, want de opdracht waar we voor staan, is immens. Met de middelen die we hebben, moeten we een transitie in de economie op gang brengen.

Mijnheer Vereeck, we hebben een hele reeks hoorzittingen gehad over het nieuw industrieel beleid. In die zin verbaast me de vraagstelling een beetje. U vraagt zich af of sectoren wel bereid zullen worden gevonden om van TINA gebruik te maken – het is immers geen traditie in Vlaanderen. Zal het paard van het water willen drinken als we het naar het water leiden? Uit de hoorzittingen waar ik aanwezig was, heb ik begrepen dat er een vrij groot enthousiasme bestaat bij de verschillende sectorfederaties. Verschillende mensen zijn er wel degelijk in geslaagd om in het kader van het nieuw industrieel beleid projecten naar voren te schuiven. In die zin ben ik helemaal niet pessimistisch over het vermogen van sectoren om effectief de transitie op gang te brengen en verder te gaan dan de traditie die we kennen, waar individuele bedrijven vragen stellen aan ons innovatie-instrumentarium.

Bovendien, mijnheer Vereeck, weet ik niet goed wat ik moet met uw vraag over de clusters. Iedereen heeft hier altijd gezegd dat we de schaarse middelen zo goed mogelijk moeten inzetten en dat we een aantal keuzes moeten maken. Als ik uw vraag goed begrijp, dan lijkt het mij alsof u het cluster- en speerpuntenbeleid voor een deel in vraag stelt. Ik weet niet of ik het goed begrepen heb. Ik zou er toch voor willen pleiten om, net zoals we in het verleden hebben gedaan, zoveel mogelijk zaken in lijn te zetten en complementair te maken, maar toch ook heel duidelijk gericht op de doelen, die we op basis van VRWI- en SERV-adviezen, naar voren hebben geschoven.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Voorzitter, wij ondervragen de minister. Nu ondervraagt een commissielid een ander lid. Ik wil daar op een ernstige manier op reageren. Hoe gaan we dat precies doen?

De voorzitter: In deze ronde kunnen alle leden het woord vragen en ook hun standpunt kenbaar maken. De minister antwoordt en in de repliek kunt u opnieuw antwoorden.

De heer Lode Vereeck: Verduidelijk ik het nu of na het antwoord?

De voorzitter: Na het antwoord.

De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, collega's, de heer Van Malderen ontwaart enig ongeduld bij verschillende commissieleden. Ik kan u zeggen dat dat ongeduld ook leeft in nogal wat economische sectoren. Er leven nogal wat verwachtingen. Het is belangrijk dat de operationalisering van het TINA-Fonds er snel komt en dat de mist die ook mevrouw Moerman ontwaart, optrekt en dat u die helpt optrekken.

De heer Vereeck heeft daarnet verwezen naar de Staten-generaal voor de Industrie. Daar zijn een aantal projecten voorgesteld. Ik vraag, net als de heer Vereeck, verduidelijking.

Ik vraag me ook af hoe er verder is omgegaan met de voorgestelde projecten. Drie dagen geleden had ik een uitvoerig gesprek met mensen van essenscia. Zij waren ook aanwezig tijdens de hoorzitting over het nieuw industrieel beleid. We hebben het vooral gehad over het FISCH-project. Dat is een razend interessant project dat volledig past in wat wordt voorgesteld in het TINA-Fonds. Die mensen hebben al aan de alarmbel getrokken met een interview in Trends. Dat is hier al ter sprake geweest. We hebben daar al vragen over gesteld.

Die mensen stellen een interessant project voor waar veel energie, tijd en middelen in gestopt zijn. Toch moeten zij blijven wachten. De vraag is nu of dat wachten nog langer kan aangezien het draagvlak binnen de sector afbrokkelt. Zij hebben nu de steun van de VITO.

Men heeft op een bepaald moment aangegeven dat de tewerkstelling die men meent te kunnen scheppen met het FISCH-project, ongeveer 13.000 arbeidsplaatsen betreft. Die operationalisering moet er dan ook zeer snel komen.

De specifieke voorwaarden 'go to market' en 'lead company' worden zeer duidelijk naar voren geschoven. Hoe wordt dit geoperationaliseerd? Ook daarover bestaan er heel wat twijfels bij de verschillende sectoren. Dit zou zeer beperkend ingevuld kunnen worden. Dat zou wellicht niet aansluiten bij de realiteit van heel wat innovatieve projecten. Zomaar spreken van een lead company is absoluut niet evident. Bij essenscia en andere sectorfederaties gebeuren er heel wat innovatieve zaken. Het zijn niet de grote lead companies die daar werken, maar ook kmo's. Kunt u ook hier de mist laten optrekken?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik ben het eens met de opmerkingen van de heren Vereeck en Bothuyne dat het TINA-Fonds een nieuw instrument is dat het beleid van de Vlaamse Regering moet kunnen uitvoeren. Een belangrijk beleidsdocument dat een voorbereiding is voor de Vlaamse Regering, is het Groenboek Nieuw Industrieel Beleid. Daarin hebben we de dialoog opgestart met heel wat sectoren.

Het groenboek vertrekt vanuit drie lagen. De eerste betreft de concurrentiekracht van onze bedrijven. Daarin spelen de loonkosten en de energiekosten een belangrijke rol. De tweede plaats wordt ingenomen door de innovatiekracht van Vlaanderen en zijn bedrijven. Op de derde plaats staat het arbeidsmarktbeleid en het competentiebeleid. De Vlaamse Regering is nu bezig de adviezen die uit verschillende hoeken zijn binnengekomen, te vertalen in het witboek.

Er is ook een analyse gemaakt waaruit blijkt dat om de aanwezige innovatiekracht om te zetten in marktpotentieel, een bijkomend instrument nodig is dat een aanvulling moet zijn op de andere bestaande instrumenten voor innovatiestimulering, kapitaalsinvesteringen, waarborgbeheer enzovoort. Dat is de niche waarin we het TINA-Fonds proberen te positioneren. Het is een zoektocht om dat instrument een goede plaats te geven binnen die niche. Het moet immers geen doublure zijn van de andere instrumenten. Er zijn weinig buitenlandse voorbeelden.

Om die zoektocht te doen slagen, hebben heel wat gesprekken en analyses plaatsgevonden. Die hebben geleid tot een beslissing van de Vlaamse Regering op 17 december 2010 om over te gaan tot de oprichting van het TINA-Fonds, in de schoot van PMV. In die gesprekken is rekening gehouden met de input die de sectoren zelf hebben gegeven bij de Staten-generaal voor de Industrie. Daarin hebben ze vooral de uitdagingen geïnventariseerd waarvoor ze staan in termen van transformatie. Ze hebben daar pistes verkend. Voor de ene sector waren die pistes iets concreter. Voor andere sectoren waren ze veeleer beschrijvend en analytisch.

Sommige van die pistes zullen ongetwijfeld door sectoren kunnen worden vertaald in concrete projecten. Zij zullen hun weg vinden in het bestaande innovatie-instrumentarium. Mijnheer Watteeuw, u verwijst naar het FISCH-project. Sommige projecten daarin zijn heel concreet, andere zijn veeleer beschrijvend. Een aantal daarvan zijn ingediend bij het IWT. Andere ideeën van projecten zouden ingediend kunnen worden bij TINA.

Het is belangrijk dat er een wederzijds voortschrijdend inzicht is. Enerzijds zijn er de sectoren die hun analyses steeds meer vertalen in concrete projecten. Anderzijds kijken wij samen met de sectoren welke projecten er ingediend kunnen worden via het IWT. Met andere woorden, voor welke projecten is er puur kapitaal nodig en voor welke projecten kan TINA worden gebruikt?

Als TINA is opgericht, en er wordt een project ingediend, is het aan de ondernemingen om een consortium uit te werken om de voorstellen die daarin het best kunnen worden georganiseerd, daarin te formuleren en na te gaan of ze marktpotentieel hebben.

Ik doe geen uitspraak over de wijze waarop die voorstellen geformuleerd moeten worden. Binnen TINA zal een investeringscomité worden ingesteld van deskundigen die deze voorstellen zullen evalueren zodra ze worden ingediend.

Het TINA-Fonds zelf en de investeringscriteria zijn afgestemd op de centrale beleidsdoelstellingen van het fonds. Het fonds moet proberen een niche op te zoeken. Door innovatie moet het structurele transformatie bewerkstellingen.

Om te toetsen dat die projecten strategisch potentieel hebben en bijdragen tot het versneld veranderingsproces van het economisch weefsel, zijn er vier criteria naar voren geschoven die worden gedragen door een consortium van ondernemingen dat is aangevuld met investeerders, kennisinstellingen, desgevallend onderzoeks- of technologiepartners. Een tweede criterium is dat het georiënteerd moet zijn op economische vernieuwing met een internationaal marktpotentieel. Het derde criterium is dat er impact moet zijn op een waardeketen. Die innovatie is daarom voldoende breed of heeft een duidelijk platformkarakter. Dit wordt aangegeven in een duidelijke transitistrategie waarin het economisch potentieel en de valorisatie worden benadrukt. Het vierde criterium is dat door het consortium gevalideerde en ondersteunde economische objectieven in termen van focus, doelstelling planning, budgettering en financiering zijn. De ondersteuning moet ook blijken uit duidelijke en sluitende engagementen van de individuele consortiumleden. Die leden moeten durven delen in het risico.

In het groenboek wordt bij het financieren van het TINA-Fonds vertrokken van die speerpuntclusters zoals ze zijn opgenomen in het regeerakkoord. De focus om te investeren met TINA binnen deze clusters beschouwen we als een eerste belangrijke specificatie van bovenstaande criteria. De betreffende innovatieclusters zijn uiteraard ingebed in de in Vlaanderen aanwezige wetenschappelijke en technologische sterktes. Die sterktes zijn nodig, maar zijn op zich geen voldoende voorwaarde om tot een selectie van de investeringsprojecten over te gaan. Aangezien het gaat om investeringen met het oog op een economisch rendement, moeten de voorgestelde projecten een expliciet vraaggedreven karakter hebben met een duidelijk zicht op de zogenaamde 'go to market'. Het gaat hier met andere woorden om de mogelijkheid om een belangrijk globaal marktaandeel te verwerven. De aanwezige identificatie kan een dergelijke 'go to market' dan ook als een tweede specificatie van de criteria worden beschouwd.

Zonder deze 'go to market' kan er geen financiering zijn. Het 'go to market'-criterium dient bijgevolg de economische effecten van het voorgesteld project helder en gericht in kaart te brengen en op te lijsten.

Om dat criterium te kunnen realiseren, is het bovendien belangrijk dat er minstens één grote marktpartij is, de lead company, die kan en wil optreden als trekker van het project. Het trekkersschap houdt concreet in dat deze onderneming ten eerste over de nodige internationale en commerciële slagkracht beschikt om die 'go to market' ook daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Verder moet ze het investeringsproject dat ter financiering wordt voorgelegd, als essentieel onderdeel van de eigen ondernemingsstrategie beschouwen. Bijgevolg moet ze zelf ook de nodige middelen en inspanningen willen leveren.

Ten derde moet ze over de nodige technologische slagkracht beschikken om de betreffende innovatie zelf en/of in samenspel met de consortiumpartners, die ondernemingen of kennisinstellingen kunnen zijn, te kunnen realiseren en implementeren.

Ten slotte moet het investeringsproject de potentie hebben om als hefboom te kunnen fungeren door het genereren van technologische spillovers, de zogenaamde 'learning' spillovers. Pas als er een trekker is die aan deze punten voldoet, kan het project dat binnen de cluster past en een duidelijke 'go to market' vooropstelt, worden geselecteerd.

Ik heb tot hertoe verduidelijkt hoe we dit project zien en geschetst aan welke voorwaarden het project moet voldoen om succesvol te kunnen zijn. Het zou nu duidelijk moeten zijn wat we verwachten van die trekker of lead company.

We specificeren het TINA-Fonds binnen de koepel van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV). Daardoor kunnen we het een verdere rechtsgrond geven door een samenwerkings-overeenkomst te sluiten in overleg met PMV. In die overeenkomst zullen heel wat dingen worden uitgewerkt en verduidelijkt. Zo zal de financieringsstrategie daarin verder worden gespecificeerd.

Het verfijnen van de investeringscriteria die de strategie moeten ondersteunen, maakt daar ook een essentieel onderdeel van uit. Daarbij zal worden verduidelijkt of en op welke wijze projecten die niet voldoen aan de criteria van de speerpuntclusters verder kunnen worden begeleid of herleid naar andere instrumenten.

Het is op 17 december 2010 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Wat zijn de verdere stappen?

De eerste stap, het afwerken van de verdere samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en PMV betreffende de oprichting en het beheer van het TINA-Fonds speelt zich nu af, in januari en februari. Ook de effectieve kapitaalverhoging van PMV met de middelen die voor het TINA-Fonds bestemd zijn, hoort daarbij.

De tweede stap, van maart tot juni 2011, is de operationele oprichting van het TINA-Fonds als een dochtervennootschap van PMV, de samenstelling van het managementteam en het investeringscomité. Daarbij horen ook het vastleggen van de resultaatdomeinen en de doelstellingen voor het management en het verfijnen van de investeringsstrategie op basis van de guidelines en de lijnen die in de beslissing van de regering staan. Deze stap omvat ook het verdere intensifiëren van de besprekingen met de Europese Investeringsbank (EIB) over de mogelijke cofinanciering van TINA. Er zijn al eerste gesprekken geweest, maar die investeringsstrategie en die criteria zijn nodig om ook daar tot verdere gesprekken te kunnen komen.

De derde stap is voorzien voor juli tot september 2011 en omvat de verdere uitrol naar de markt, de communicatie en de inventarisatie van de projecten die reeds in de pipeline zitten, en ook het lanceren van de oproep tot het indienen van bijkomende projecten. Zo kan dit verder uitmonden in de besluitvorming over de concrete projecten.

Zo werd de timing opgesteld. Het belangrijkste is de samenwerkingsovereenkomst en het verder verfijnen van de investeringsstrategie, de resultaatgebieden en de doelstelling. Deze timing loopt gedeeltelijk parallel met de vertaling van het Groenboek en de adviezen, zodat die op elkaar kunnen inspelen. Zo kan men het TINA-instrument ook vormgeven om het Nieuw Industrieel Beleid dat straks zal worden goedgekeurd, uit te voeren. Het TINA-project is een bijzonder instrument, dat niet kan worden vergeleken met de andere instrumenten. Het is zelfs de bedoeling dat het een onderscheiden karakter heeft, we proberen echt die niche op te zoeken. Er zijn andere instrumenten zoals ARKimedes, Vinnof (Vlaams Innovatiefonds) enzovoort. TINA moet een toegevoegde waarde hebben en die transformatie op een andere manier kunnen versnellen.

Die andere instrumenten zijn eerder bedoeld om individuele ondernemingsinitiatieven meer kansen te geven. Er werden per onderneming dan ook maximale investeringsbedragen vastgelegd. TINA is precies bedoeld om de fundamenteën van de Vlaamse economie grondig te vernieuwen. Dat maakt het ambitieus en moeilijk tegelijk. We moeten namelijk naar de samenwerkingsverbanden gaan om die transformatie mogelijk te maken. We hebben de partijen nodig om de consortia te vormen en om het vertrouwen in die consortia op te bouwen. Langs de ene kant is het dus een uitdaging. Langs de andere kant strekt het ook tot vertrouwen dat we in de voorbereiding en de discussie rond het nieuwe industriële beleid merken dat men er in de sectoren ook mee bezig is. Men is daar namelijk bezig met het

formuleren van transformatieprojecten. Niet allemaal op dezelfde manier, ook niet allemaal met een duidelijke lead partner, maar men is er wel mee bezig.

Als we dus op die pistes verder werken, zullen we elkaar daar wel vinden, zowel in wat er bottom-up gebeurt als in de initiatieven die vanuit het beleid genomen worden.

Ik begrijp dat er nog wat onduidelijkheden zijn. Er zijn geen precedents voor TINA uit verleden, noch in het buitenland. We verrichten dus voor een deel pionierswerk. Het is belangrijk dat we dit goed doen, in dialoog met de verschillende regeringspartners en de actoren, zowel uit de bedrijfswereld als uit het onderzoeksveld.

Het is wel degelijk de bedoeling dat er een rendement is, dat realistisch en haalbaar is. Na verloop van tijd moeten deze rendementsdoelstellingen preciezer worden bepaald. In de aanvangsfase moeten we daar echter voorzichtig mee zijn.

TINA zal investeren in juridische structuren die werden opgezet om projecten of strategische allianties te realiseren. In de meeste gevallen zal het gaan over zogenaamde Special Purpose Vehicles (SPV), waarin naast TINA, als investeerder, ook één of meer ondernemingen, kennisinstellingen en andere investeerders deelnemen. Ook spin-outs van grote ondernemingen of spin-offs van universiteiten of kennisinstellingen waarin bedrijven in deelnemen, kunnen dienst doen als SPV of als aanzet tot SPV.

TINA mag dan een overheidsinitiatief zijn, toch zal het dezelfde uitstraling hebben en dezelfde professionele werkwijze moeten volgen als private ondernemingen en investeerders. Daarover zal moeten worden gewaakt door PMV, die daarover de voorbije jaren in tal van domeinen de nodige expertise heeft opgebouwd en die dat spanningsveld kent tussen publieke en private partners die samen in een rendementsgebonden project stappen.

Het lijkt dan ook eerder onwaarschijnlijk dat de entiteiten waarin TINA zal investeren, terughoudend zullen staan ten aanzien van de toetreding van TINA. In het begin zullen er zeker vragen zijn naar de werking. Die kloof moet dan worden overbrugd. De Vlaamse Regering heeft de voorbije tientallen jaren bewezen dat zij op een bedrijfsgerichte manier kan werken. Via overheidsinstrumenten die reeds werden ontwikkeld, is er bij de bedrijven ook het nodige vertrouwen gegroeid dat dat op een professionele manier gebeurt die aansluit met de manier waarop de markspelers omgaan met dergelijke investeringsprojecten.

Dan is er de discussie over de Europese mededingingsregels. In de mate dat de bijdrage van TINA op basis van de Europese mededingingsregels niet als staatssteun wordt beschouwd, zal een cumul met andere innovatiesteun ook onder de vorm van subsidies, geen probleem zijn. We moeten goed bewaken dat TINA zelf niet als staatssteun wordt beschouwd. Als daarnaast, om een project te kunnen realiseren, men langs de ene zijde investeringsmiddelen nodig heeft maar langs de andere zijde bepaalde subsidiedossiers indient, dan mag dat op zich geen probleem zijn. Integendeel, we moeten telkens gaan naar het optimum, zowel inhoudelijk als financieel en we moeten vooral ook zorgen dat als men studieprojecten indient, ze beantwoorden aan de criteria die gehanteerd worden voor die subsidieprojecten.

De voorwaarde die TINA stelt dat het cumulatief niet meer dan 20 procent van het toegezegde investerings- en werkingsmiddelen mag toewijzen aan één bepaald project, is uiteraard geformuleerd met het oog op de risicospreiding binnen het fonds zelf. Als de middelen van het fonds toenemen, zal bijgevolg ook het absolute bedrag waarvoor TINA maximaal financiering kan verstrekken, proportioneel kunnen toenemen.

Voor het verdere verfijnen van de investeringsstrategie zal er zeker over worden gewaakt dat de consortia waarin TINA investeert voldoende openstaan voor deelname van de kmo's. Dat is ook een zorg van verschillende leden van de commissie. Er is evenwel geen enkele regel die zegt dat een kmo geen lead plant kan zijn en geen trekkersrol kan spelen. De trekkersrol is vooral voor degene die inhoudelijk het project trekt en over de beste uitgangspositie en knowhow beschikt. Dat kan zeker een kmo zijn, het moet niet meteen gaan om grote

multinationale bedrijven. Integendeel, het gaat over de competenties die bepalen of je een lead plant bent of niet. De voorwaarden om als trekker in aanmerking te komen zijn zeker van toepassing op kmo's. Er zijn geen criteria vastgesteld inzake omzet of balanstotaal van de lead plants. Dat zou effectief negatief zijn voor kmo's, die om tal van redenen dus wel geschikt kunnen zijn om als trekker op te treden.

Het TINA-Fonds is ondergebracht bij PMV, wat onder mijn bevoegdheid valt. Mevrouw Moerman, wij verwachten dus geen problemen inzake bevoegdheid. Uiteraard zal het de nodige onafhankelijkheid hebben. De regering moet vooral in het begin de doelstellingen formuleren en de mogelijkheden creëren voor PMV om het fonds op te starten. Dan moet vooral het fonds zelf werken. De beleidsevaluatie en dergelijke doe ik uiteraard in nauwe samenspraak met de minister-president, die verantwoordelijk is voor economie.

De beslissing van de Vlaamse Regering van 17 december ligt aan de basis van de oprichting en de operationalisering van TINA als dochter van PMV. Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid geeft de voldoende wettelijke basis voor de oprichting van TINA. We maken gebruik van artikel 5, paragraaf 2, van het decreet, dat zegt: "Het maatschappelijk doel van PMV wordt als volgt bepaald en als dusdanig weergegeven in de vennootschapsstatuten van PMV: 1e (...) het zelf of samen met anderen oprichten en deelnemen aan, alsmede het houden en verwerven van een participatie in vennootschappen, verenigingen, samenwerkingsverbanden en andere juridische entiteiten, al dan niet bekleed met rechtspersoonlijkheid, zulks met het oog op de verwezenlijking van het economisch overheidsinitiatief en de tenuitvoerlegging van de economische politiek van het Vlaamse Gewest; 2e als realisator van het Vlaamse economisch overheidsinitiatief, het initiëren, opstarten of uitbouwen van initiatieven en projecten ter stimulering van een duurzaam economisch klimaat in Vlaanderen; 3e het initiëren, opstarten of uitbouwen van initiatieven en projecten met het oog op de realisatie van publiek-private samenwerking en zulks in alle bevoegdheidsdomeinen; 4e het uitvoeren van de bijzondere opdrachten van de Vlaamse Regering waarvan de uitvoeringsmodaliteiten, de verantwoordelijkheden, de kostendekking en de vergoeding geregeld worden in afzonderlijke overeenkomsten met het Vlaamse Gewest."

De derde component van het rechtskader waarbinnen TINA zal functioneren, bestaat uit een samenwerkingsovereenkomst die zal worden gesloten tussen PMV en het Vlaamse Gewest betreffende TINA. Die overeenkomst heeft tot doel in detail de opdracht te omschrijven die PMV krijgt om TINA op te richten en te beheren. De samenwerkingsovereenkomst zal de doelstellingen van TINA verduidelijken en de voorwaarden vastleggen waaronder het fonds financiering kan verstrekken. Daarnaast zal aandacht worden besteed aan de inhoud van de beheersopdracht met inbegrip van de rapporteringvereisten. Tevens zal worden ingegaan op de organisatie van het fonds en zullen afspraken worden gemaakt over de financiering van TINA en de vergoeding voor de beheersopdracht.

Aangezien de activiteiten van TINA in het verlengde zullen liggen van de normale investeringsactiviteiten van PMV, lijkt het volgens ons niet noodzakelijk om voor TINA een aanmeldingsprocedure op te starten bij de Europese Commissie.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, ik dank u voor het antwoord. TINA blijft toch nog een klein beetje een mysterieus meisje. Wat doet ze, hoe doet ze het? We weten al iets meer over wanneer ze het gaat doen. Misschien komt de vraag wel een beetje te vroeg. Tegelijkertijd kan ik een aantal constructieve suggesties doen, aangezien ik het gevoelen heb dat er nog een aantal knopen moeten worden doorgemaakt. Ik zal meteen een aantal antwoorden geven op de vraag die is gesteld door de collega's.

De heer Bothuyne heeft goed gehoord dat mijn fractie positief staat tegenover dit initiatief. Het is een goed uitgangspunt om te clusteren. We zien de clusters in de beroemde 'valleys'. Dat zijn vaak succesverhalen.

Dat consortiumniveau is een goede inzet, omdat er veel spill-overeffecten worden gecreëerd. Daarom kunnen we dat steunen.

Ik heb wel twee kritische bemerkingen. Als je wil toetreden tot zo'n consortium, moet je als individueel bedrijf wel wat te bieden hebben aan innovatie. TINA is de bovenconstructie van het O&O-beleid dat daar als fundament onder zit. We vinden het heel jammer dat daarop de afgelopen twee jaar is bespaard. Daarin steunen we u, minister. De individuele trajecten vormen de voorwaarde voor deelname aan een consortium. Ook het stroomlijnen van het O&O-instrumentarium zullen we mee ondersteunen.

Dat fundament is niet helemaal oké. Een ander fundament dat niet helemaal oké is, is dat we in Vlaanderen geen traditie hebben van open innovatie. We zien dat wel in andere landen. Er zijn studies die aantonen dat Vlaanderen achterstaat ten opzichte van landen als Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Scandinavië. Als we in Vlaanderen open innovatie hebben, dan nemen vooral buitenlandse bedrijven daarin de lead. We hebben dat al gezien in het Vlaams Instituut voor Mobiliteit (VIM) waar we ook met die consortia en met open innovatie werken. Daar hebben we de achterdocht niet kunnen overwinnen, en er is ook nog onduidelijkheid over intellectuele eigendom.

Minister, als we er willen in slagen in Vlaanderen de open innovatie te realiseren, dan is er een attitudeverandering nodig langs de kant van de bedrijven. Ik ben de eerste om dat toe te geven. Ik heb de werking van het VIM van nabij mogen zien. Maar misschien kan TINA daarin een rol spelen. De knowhow en attitude in open innovatie is in Vlaanderen niet zo goed bekend.

Mijnheer Van Malderen, u stelt dat in vraag. Het is een sociaal dilemma, waarbij de twee partijen naar elkaar kijken. Als ze samenwerken, bereiken ze een optimale situatie, maar helaas kiezen ze vaak om dat niet te doen en elkaar een mes in de rug te steken. Dat is geen optimale situatie.

Een van de beruchtste cases van innovatie die zijn misgelopen, is de huisbiertap die is ontwikkeld door Heineken en Philips. Heineken beschikte niet over de knowhow, Philips wel. Ze zijn in een open innovatie getreden, maar dan is er ruzie ontstaan, want Philips wilde dat ook andere biermerken van dat product konden gebruikmaken.

Het gaat echt om waardeketens, value chains. Dan moet je buiten de sectoren treden. Soms hebben ze er belang bij om samen te werken en de markt te verdelen. Als het gaat over waardeketens, is er een probleem. In verband met kmo en trekken kan een kleine firma vaak een mediator, een neutrale derde zijn tussen twee grote bedrijven.

Minister, het is positief dat de investeringscriteria vraaggedreven zijn, maar ik blijf een probleem hebben met de eerste specificatievoorwaarde – ik hoop dat u overweegt om die toch te schrappen – dat de investeringen van TINA moeten passen in de Vlaamse speerpuntclusters. Voor mijn fractie zijn speerpunten zeker mogelijk, maar dan voor de inzet van publieke middelen. Als overheid mogen we bij de inzet van publieke middelen zeggen wat we verwachten van biotechnologie, verkeersveiligheid enzovoort. Als het gaat over de privésector, ben ik wat liberaler. Zeker in een heel creatieve, wetenschappelijke sector zou ik de homo ludens, de spelende mens, wat meer ruimte geven. Dat geldt zeker voor IWT-steun aan bedrijven op het individuele niveau zoals ARKimedea en het Vlaams Innovatiefonds, waar die projecten worden getoetst op hun innovatiepotentieel.

Minister, de specificatievoorwaarde kan voor mij echt niet. Als een consortium een project opstelt dat niet behoort tot de speerpunten, maar wel strategisch potentieel heeft, dan is dat onzinnig. We moeten meer kijken naar het innovatiepotentieel. Elke universiteit houdt, naast

speerpunten, een kleine speeltuin voor kleine, individuele projecten die niet binnen de speerpuntclusters vallen. Ik vraag dat u dat op die manier wilt bekijken. Ik hoop dat ik daarmee duidelijk heb gemaakt dat ik achter speerpunten sta voor publieke middelen pur sang, maar we mogen een aantal potentiële zaken niet zomaar weggoien.

Minister, ik zit zelf nog in een nanotechnologisch onderzoek inzake kankerresearch. Het is overal nanotechnologie. Eigenlijk gaat het overal om ongeveer dezelfde clusters. Ik zou dan ook willen vragen die specificatievoorwaarde te schrappen.

Tot slot zou ik nog een laatste suggestie naar voren willen brengen. Het Vlaamse Gewest zal bij de PMV een kapitaalverhoging van 200 miljoen euro doorvoeren. De minister wil hiervoor schulden creëren. Dit betekent dat, in overeenstemming met de regels van het Europees Systeem van de Rekeningen 8 (ESR 8), voor de financiering van het TINA-Fonds voor 200 miljoen schulden zullen worden aangegaan. Ik stel voor hiervoor een andere financieringstechniek te gebruiken.

Voor 2010 en 2011 is al in 740 miljoen euro aan participaties voorzien. Daar komt in 2012 nog eens 200 miljoen euro bovenop. Dat is bijna een miljard euro aan participaties. Vaak gebeurt dit bij gebrek aan recurrente middelen. Hoewel ik dit op zich leep vind, leidt deze techniek tot een verhoging van de schuld.

Bij onderzoek en ontwikkeling staan hier, in tegenstelling tot de participaties in de KBC, geen zekere activa tegenover. De essentie van O&O is nu eenmaal dat het compleet kan mislukken. Hoewel er duidelijk budgettaire redenen zijn, betekent dit dat we echt voorzichtig moeten zijn met het aangaan en het beheersbaar houden van schulden.

Ik herhaal nogmaals wat de Inspectie van Financiën bij de lancering van het tweede ARKimedea-Fonds heeft verklaard: “De techniek van schuldfinanciering is moeilijk te verzoenen met sober budgettair beheer.” Om die reden zou ik twee suggesties willen doen. Volgens mij zijn twee andere financieringswijzen immers meer opportuun.

Het Vlaamse Gewest houdt bij de PMV een participatie van 27 procent in de beursgenoteerde Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (Gimv) aan. Volgens ons is het geen taak van de Vlaamse overheid aandelen van een beursgenoteerde vennootschap te houden. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van mezelf van 7 juni 2010 blijkt dat de Gimv op 31 maart 2010 een marktwaarde van 251 miljoen euro had. Ondertussen zijn we tien maanden verder. Gezien het beursherstel in de loop van 2010 moet dit nu al een pak meer zijn.

Een alternatief voor de schuldfinanciering van het TINA-Fonds zou er dan ook uit kunnen bestaan deze participatie in de Gimv te liquideren. De liquidatie van investeringen om tot andere investeringen over te gaan, lijkt me in budgettair krappe tijden een gezond principe.

Een tweede mogelijkheid heeft betrekking op de tientallen miljoenen euro's die in het Gimv-XL-fonds op een investeringsbestemming liggen te wachten. Eind 2008 heeft de PMV, waar het Vlaamse Gewest voor 100 procent eigenaar van is, dit fonds met 250 miljoen euro gespijst. Daarnaast heeft de Gimv er 250 miljoen euro in gestort en is van institutionele investeerders nog 109 miljoen euro verkregen. In het Gimv-XL-fonds zit nu dus 609 miljoen euro.

De PMV heeft die bijdrage volledig met eigen kasmiddelen gefinancierd. Het Gimv-XL-fonds is in moeilijke tijden opgericht. Gezien de gewijzigde context is er momenteel duidelijk minder behoefte aan dit financieringsfonds. Uit het antwoord op een schriftelijke vraag van mezelf van 8 juni 2010 blijkt dat er halverwege 2010 nog 463 miljoen euro in het Gimv-XL-fonds zat. Aangezien het aandeel van de PMV in dit fonds 41 procent bedraagt, wacht nog 190 miljoen euro aan kasmiddelen van de PMV op een investeringsbestemming. Ondertussen wil de minister voor 200 miljoen euro aan bijkomende schulden aangaan. Dit lijkt me geen goed financieel beheer.

Minister, ik zou u willen vragen deze twee denksporen te onderzoeken. Op zich gaat het hier om een goed instrument. We moeten zien dat de basis voor open innovatie en voor gewoon O&O wordt versterkt. Misschien moet u de specificatievoorwaarden nog eens herbekijken. Misschien moet u rekening houden met mijn suggesties in verband met de financiering van dit fonds.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Eigenlijk ben ik met betrekking tot drie aspecten wat op mijn honger gebleven. De minister heeft nochtans een omstandig antwoord over het TINA-Fonds gegeven.

Het standpunt van de Europese Investeringsbank is me niet helemaal duidelijk. Is wat op 17 december 2010 door de Vlaamse Regering is goedgekeurd, aan de Europese Investeringsbank voorgelegd? Is dit in overleg met de Europese Investeringsbank tot stand gekomen? Is de Europese Investeringsbank het eens met de manier waarop dit nu is vormgegeven en met de voorwaarden, of moeten die gesprekken nog beginnen?

De minister heeft mijn vraag over de complementariteit met het subsidiebeleid inzake O&O niet helemaal beantwoord. Misschien heb ik niet goed geluisterd en moet ze een en ander nog eens herhalen.

De complementariteit van het subsidiebeleid met het TINA-Fonds is volgens mij essentieel voor de consortia die momenteel worden gevormd. Het FISCH-project van essenscia is hier een goed voorbeeld van. Om maximale resultaten te boeken, moeten we hier op een intelligente manier mee omgaan.

Het vooropgesteld rendement is ook belangrijk voor veel potentiële kandidaat-consortia. Volgens de minister moet er een rendement zijn. Ik ben het hiermee eens. Ik hoop evenwel dat de minister ervan uitgaat dat het rendement in de eerste jaren niet op het hoogste niveau zal liggen. We moeten niet onmiddellijk de hoogste graad van marktconformiteit nastreven. Ik zou hierover graag nog wat duiding krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Het antwoord van de minister heeft met betrekking tot een punt verduidelijking gebracht. Ze heeft de tijdstabel voor de operationalisering van het TINA-Fonds geschetst.

Voor het overige wil ik erop wijzen dat de resultaten van het Program for International Student Assessment (PISA) voor het Vlaams onderwijs nog steeds behoorlijk zijn. We kunnen nog altijd lezen. Functionele ongeletterdheid komt niet voor. De minister heeft gewoon de pagina's 3, 4 en 5 van de nota van de Vlaamse Regering voorgelezen. Ik vind dat niet echt een verduidelijking.

De grootte van het TINA-Fonds is me nog steeds niet duidelijk. Er is een groot verschil tussen 200 miljoen euro en 500 miljoen euro. Volgens de minister kan omwille van de bescherming en de risicospreiding maximaal 20 procent in een project worden geïnvesteerd. Als het om 200 miljoen euro gaat, is dit 40 miljoen euro. Als het om 500 miljoen euro gaat, is dit 100 miljoen euro. Dat is een heel andere grootteorde. U zei dat u al eens had gesproken met de European Investment Bank (EIB). Dat zal dan voortlopen in het kader van die tijdstabel. Maar het is natuurlijk wel essentieel om te weten hoeveel er in het TINA-Fonds zal zitten. Dan nog niet eens rekening gehouden met de suggestie die de heer Vereeck net heeft gedaan. Maar op dit moment hebt u daar geen enkele verdere verduidelijking bij gegeven. Het grootste deel van de vooropgezette middelen, dat niet van de Vlaamse Regering komt, hangt nog altijd ergens in de lucht. Ik heb, wat dat betreft, mijn mistlampen aangestoken, zowel vooraan als achteraan.

Ik kom nog eens terug op het Europese mededingingsrecht. Dat werkt op twee manieren. Ten eerste hebt u te maken met een potentiële staatssteun die moet worden aangemeld. De

regering en de Inspectie van Financiën verschillen duidelijk van mening. Ik wil u suggereren om aan te melden. En dan hebt u nog geen rechtszekerheid. U herinnert zich dat we het een paar weken geleden in het parlement hadden over de Winwinlening en de problemen die in verband daarmee zijn ontstaan. In de aanloopfase naar de Winwinlening waren er informele contacten geweest met de commissie en had men verzekerd dat er geen problemen gingen zijn. Die zijn er uiteindelijk toch gekomen. Als TINA werkelijk belangrijk is, ook voor de vernieuwing van het economische weefsel van Vlaanderen, vraag ik u om alstublieft aan te melden opdat we later niet in de problemen komen en eventueel met blokkeringen en terugvorderingen worden geconfronteerd. Ik weet dat men dat niet graag doet, maar 'Better safe than sorry'.

Het Europese mededingingsrecht speelt nog op een tweede wijze. De heer Vereeck heeft ernaar verwezen. Als je binnen een sector bedrijven samenbrengt om een consortium op te zetten, zeker rond een vernieuwend initiatief, heb je een risico op inbreuk op de mededingingswetgeving, niet wat betreft staatssteun maar wel wat betreft – en de heer Vereeck heeft het woord zelfs uitgesproken – marktverdeling of prijszetting. Dat is niet iets wat ze mogen doen. Dat is doodzonde, in Europese termen. Daar kun je later financieel zwaar voor bloeden. De toepassing van de REACH-wetgeving gebeurt via consortia. Het is altijd op een slap koord dansen om te vermijden dat er inbreuken gebeuren op de mededingingswetgeving tussen de bedrijven. Ik vraag om, ook wat dat aspect betreft, zeker in de samenwerkingsovereenkomst met PMV al aandacht te vragen, en dat men dat ook doet wanneer dit wordt geoperationaliseerd in de overeenkomsten die met die consortia worden gesloten. Men moet zich niet alleen indekken, dat is heel passief, men moet daar extra de aandacht op vestigen van die bedrijven, die ook niet idioot zijn en die dat wel weten

Ik vind de redenering van de heer Vereeck over de speerpuntsectoren correct. Wij moeten de privésector met private middelen laten doen wat hij wil. Hier zal dat natuurlijk niet compleet gelden omdat er voor een deel publieke middelen als hefboom worden gebruikt. U geeft zelf aan dat de overheid dan het recht heeft om te zeggen wat er met het huidige – of toekomstige, als er geleend wordt – belastinggeld moet gebeuren. Ik probeer dat te overwinnen, maar ik ben nooit een grote believer geweest van de speerpuntsectoren. Je moet wel focussen. Maar ik zie dat iedereen, zowel in Europa als in de rest van de wereld, een paar nuances niet te na gesproken, het waard vindt om zowel mensen, moeite als financiële middelen te investeren in dezelfde speerpuntsectoren. Als dat zo is, en dat is zo, en je staat in concurrentie met entiteiten, hetzij landen hetzij blokken van landen, waarvan de financiële middelen ongelooflijk veel keer groter zijn, wat is dan nog je toegevoegde waarde? Je moet inderdaad naar niches gaan. Maar in hoeverre is men voldoende op de hoogte van alle huidige en toekomstige potentialiteiten om die met zoveel zekerheid te kunnen definiëren? Wat dat betreft, sluit ik mij aan bij het verzoek van de heer Vereeck. U moet daar wat meer ruimte laten.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Ik kan mij alleen maar aansluiten bij diegenen die zeiden dat de vragen over het TINA-Fonds wellicht te vroeg kwamen want, minister, u hebt mij niet veel wijzer gemaakt. Wel voor wat de timing betreft, maar niet voor de rest. Ik vond het niet echt fijn dat ik op een bepaald ogenblik uw antwoord letter voor letter en woord voor woord kon volgen. Minister, u mag er echt van uitgaan dat wij als parlementsleden ons werk proberen te doen. Ik heb zelf geen vraag gesteld over het TINA-Fonds, maar toen ik zag dat er daarover vragen werden gesteld, heb ik het document van de regering nog eens doorgenomen. Ik heb het meegebracht en nu kon ik, zoals ik samen met mevrouw Moerman heb vastgesteld, gewoon volgen. Ik vind dat eigenaardig. Wij vragen meer uitleg over criteria en over de specifieke criteria. En als uitleg krijgen wij wat bij ons de vragen heeft opgeroepen. Dit is geen correcte manier van werken. Als wij uitleg vragen, vragen wij uitleg en dan hoop ik dat wij uitleg krijgen.

Ik heb ook het advies van de Inspectie van Financiën doorgenomen. Ik merk dat de regering zeer vlug over de aanmeldingsplicht heen gaat. Men stelt dat de Inspectie van Financiën een beperkende interpretatie heeft en dat zij dus fout is, dus doet men verder. Ik verwacht dat niet alleen de parlementsleden hun huiswerk maken, maar ook de regering. Zij moet daarop een omstandig antwoord geven en heel duidelijk zegt waarom de Inspectie van Financiën daar verkeerd zit. Dit is niet gebeurd.

Minister, ik verwacht dat wij binnen enkele weken of maanden nieuwe vragen zullen moeten stellen. Hopelijk krijgen wij dan wel duidelijkheid.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Ik wil nog aansluiten bij mevrouw Moerman. De speerpuntclusters – het spenderen van publieke middelen – zijn in 2006 samengesteld voor de VRWB. Ze waren aanbodgestuurd. Men heeft toen gekeken naar de bestaande expertise. Dat staat haaks op het vraaggedreven karakter van TINA. Ik ben daar beginnen over na te denken om een opening te creëren.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik vraag me ook vaak af of iedereen wel leest wat er allemaal bestaat aan informatie. Soms krijg ik vragen waarop ik moet herhalen wat al in bestaande documenten te vinden is. Ik geef vandaag alle informatie die beschikbaar is. Ik werk blijkbaar op het systeem van de liberale collega's hier. Voor mij is het niet nodig om daar zo'n persoonlijke commentaar aan toe te voegen.

Het dossier is natuurlijk niet afgerond. Ik ben graag bereid om telkens opnieuw een stand van zaken te geven. Ik zeg het in alle bescheidenheid: we zijn een nieuw instrument aan het ontwikkelen. Het moet complementair zijn aan andere instrumenten. We zoeken op basis van heel wat economische analyses hoe we die transformatie kunnen stimuleren. We kunnen dat niet zomaar van het schap nemen. Dat moet verfijnd worden. We zullen de komende maanden nog voort moeten zoeken en in dialoog gaan.

Mijnheer Vereeck, we hebben inderdaad nog attitudeproblemen rond open innovatie. Het is een kwestie van cultuur. Dat heeft te maken met de samenwerkingsvormen. De afgelopen jaren hebben een aantal competentiepolen een goede mix gevonden van vertrouwen in elkaar zonder dat men zijn hele intellectuele eigendom en assets te grabbel moet gooien. Dat is zo met het Strategisch Initiatief Materialen (SIM). Die mensen zeggen dat ze eerst heel veel tijd gestoken hebben in het maken van afspraken en werkvormen voor ze konden profiteren van de merites van de samenwerking. Achteraf konden de bedrijven door die samenwerking iets meer concurrentieel op de markt komen. Dat is en blijft een zoektocht.

De speerpuntdiscussie kan steeds opnieuw worden gevoerd. We kunnen verschillende uitgangspunten nemen om de speerpunten te definiëren. Ik had de indruk dat u vindt dat dat voor het inzetten van publieke middelen in private projecten niet moet gelden, maar wel voor het inzetten ervan in publieke projecten. Dan belanden we weer in de discussie over basisonderzoek en gericht onderzoek. We mogen die discussie gerust regelmatig overdoen, maar we proberen ze hier niet te evoceren. We gaan uit van de huidige beleidlijnen.

Ik onthoud uw suggestie om het FISCH-project op een andere manier te gaan zoeken. Als de regering zou discussiëren over het al dan niet aanhouden van die strategische positie in de GIMV en het XL-fonds, moeten we verder gaan dan alleen 'the need for money'. We moeten vooral vanuit strategische opties redeneren.

Mijnheer Bothuyne, we gaan met dit project naar de EIB, het is aangemeld. Er is afgesproken dat zodra het investeringsprogramma en de werkwijze weer operationeel zijn, de gesprekken worden voortgezet. Dan zal er duidelijkheid komen over de budgetten. Kunnen ze groeien of niet? Dat zit mee in het actieplan van de volgende maanden.

Misschien heb ik de complementariteit niet goed uitgelegd. Er is zeker en vast een complementariteit. Er zijn geen bepalingen die uitsluiten. Als we naar een transformatie gaan en we willen in die waardeketen nieuwe evenwichten zoeken, dan zullen sommige projectonderdelen nog veel onderzoek vergen en andere die op de markt kunnen komen. We zullen de verschillende instrumenten moeten toetsen. Ik heb het voorbeeld van FISCH gebruikt om aan te tonen dat de regiegroep daar een advies over gegeven heeft. Er zijn onderdelen van het FISCH-project die nog innovatie-ideeën zijn en nog verder onderzoek vragen. Ze zijn in behandeling bij het IWT. Voor andere onderdelen overweegt men een indiening voor het TINA. De chemiesector zoekt uit of ze consortia kunnen vormen. Ik wil bevestigen dat de twee complementair zijn.

Inzake het rendement ben ik het niet direct eens met u. We willen een overheidsinstrument creëren dat stimuleert. We moeten een evenwicht zoeken tussen aanvullen op de bestaande overheidsinstrumenten en aanvullen op de middelen die op de kapitaalmarkt aanwezig zijn. We moeten dus een unieke positie zoeken. Het is niet de bedoeling om een cash call te organiseren voor de overheid, integendeel, we willen een economische meerwaarde creëren. We moeten altijd zorgen dat de kapitaalmiddelen permanent als ESR-neutraal gewaardeerd zullen worden door Eurostat. We moeten voor de rendementsverplichting het optimum zoeken. Dat zijn zo'n beetje de criteria waarmee we rekening moeten houden.

Mevrouw Moerman, de Europese mededinging speelt op verschillende fronten. Het eerste is het aanmelden of niet. Dat is een opportuniteitsbeoordeling die we nu maken. Er is voor ons geen reden om het aan te melden op basis van de teksten. Ook als je je aanmeldt, heb je geen zekerheid, zoals u zelf zegt. Het is een risicoafweging en een opportuniteitsbeoordeling die de regering heeft gemaakt. Als er straks consortia komen, is het uiteraard zo dat die consortia er zullen moeten over waken dat ze niet zondigen tegen de Europese mededingingsregels. Als TINA participeert in zulke consortia, zal het dat ook mee moeten bewaken samen met de andere partners.

Ik neem uw suggestie om dat als aandachtspunt op te nemen in de samenwerkings-overeenkomst zeker mee.

Mevrouw Fientje Moerman: Als u zich formeel voor steun aanmeldt, dan krijgt u toch wel een beschikking, en dan hebt u wel zekerheid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■